

Naročnina

za državo SHS:

na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:

mesečno Din 50

Sobotna izdaja:

celoletno

v Jugoslaviji Din 40
v inozemstvu 60

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Uredništvo je v Koprarjevi ulici 6/III. Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredništva telefon 50, upravništva 528.

Uprava je v Koprarjevi ulici 6. Cekovni račun: Ljubljana 10.650 in 10.549 (za inserate) Sarajevo 7.563, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Cene inseratov:

Enostolpna petlinna vrsta mali oglasi po Din 1.50 in Din 2.—, veči oglasi nad 45 mm višine po Din 2.50, veliki po Din 5.— in 4.—, oglasi v uredniškem delu vrstica po Din 6.—.

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izvenredni ponedeljki in dneva po prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poštnina plačana v gotovini.

Državni udar.

Začasna rešitev krize je osupnila vse, ki so bili dosedaj prepričani, da se bo dala kriza rešiti brez večjih državnih potrebov in bo njena rešitev nakazala edino možno pot za bodočnost, pot sporazuma med Srbi, Hrvatimi in Slovenci na podlagi dejanske enakopravnosti v gospodarskem, kulturnem in nacionalnem oziru. Ta pričakovanja se niso izpolnila, po čegavi krivdji, ne bomo danes razpravljali. S sedanjim rešitvijo krize smo Slovenci in Hrvati dobili žig manjvrednih državljanov, državljanov druge vrste, še jasneje povedano, žig podjarmljenih državljanov, ki nimamo z usodo države nič opraviti, tudi ne v družbi poštenih Srbov, ako ti ne predstavljajo večine srbskega naroda.

Začasna rešitev krize je pa razmajala tudi temelje, na katerih je država zgrajena. Člen prvi sedanje ustave pravi, da je država Srbov, Hrvatov in Slovencev ustavna, parlamentarna in dedna monarhija. O parlamentarni rešitvi krize pa ne more biti niti govora. Davidović, ki je kot mandatar za sestavo vlade imel večino poslancev za vlado, ki jo je mogel sestaviti, vlade samo zato ni sestavil, ker mu je bilo onemogočeno. Mandat za sestavo vlade pa je dobil predstavnik bloka korupcije in nasilja, ki je demisioniral samo iz razlogov, ker ni imel v parlamentu večine. Zato je opozicionalni blok — kakor se nam poroča od merodajne strani iz Beograda — mišljenja, da je sedanja rešitev krize neparlamentarna in protiustavna, ker se je dala vlada manjšini. Naravnost državni udar bi bil, ako bi vlada manjšine ne šla takoj pred parlament in mu na ta način dala priliko, da ji izglasuje zaupnico ali nezauipnico. Kot državni udar bi smatrali opozicionalni krogi tudi to, ako bi se narodna skupščina takoj po verifikaciji hrvatskih poslanskih mandatov odgodila, a neparlamentarna vlada bi ostala na krmilu. Opozicija bo do skrajnosti branila z ustavo zajamčeni parlamentarizem in pravo suvereniteto ljudstva.

Mi moremo k temu pravilnemu pojmovanju opozicionalnega bloka dodati samo to, da so najširši ljudski krogi popolnoma istega mišljenja. Ako Pašičeva vladna manjšina ne bo dala parlamentu možnosti, da ji parlament izreče zaupnico ali nezauipnico in bi vlada korupcije in nasilja v novi obleki vladala od 20. maja do 20. oktobra brez parlamenta in proti jasno izraženi volji parlamentarne večine, bi se kršila ne samo temeljna določba ustave, ampak bi se kršila osnovna načela parlamentarizma sploh in bi se s tem izvršil pravi pravcati državni udar v obliki diktature in sicer diktature manjšine.

Z uvedbo take dejanske diktature bi stopila kraljevina SHS na stran cele vrste diktatorskih držav v Evropi. Diktatura vlada v Italiji, v Španiji, v Rusiji. Ruska diktatura sicer ni istovrstna z ono v Italiji, ampak prava in resnična diktatura je z vsemi grozotami in nasilji, ki so bistven znak diktature.

Za diktature v starorimskempomenu, ki so imele namen »rešiti domovino«, danes niso dani pogoji. Vojske ni, zunanjih nevarnosti ni in notranjih sovražnikov države tudi ni. Povsod vidimo le nasprotnike obstoječih režimov, nikjer pa ne nasprotnikov držav. Nasprotje med režimovci in protirežimovci pa ni poklicana reševati diktatura, ampak samo parlament. Kjer pa zavladala diktatura nad parlamentom in njegovo pravo večino, tam moremo govoriti le še o nasilju.

Z nasiljem kot s končnim rezultatom Pašičeve diktature moremo računati tudi pri nas — samo to je veliko vprašanje, kje in kakšne uspehe bo rodilo, če jih bo.

V Italiji je doseglo fašistovsko nasilje znatne uspehe. Doseglo jih je tudi v Španiji, da o Rusiji sploh ne govorimo. Če pa se vprašamo po vzrokih, zakaj je ravno v teh deželah mogla slaviti politika nasilja svoje trumfne, vidimo, da so vse imenovane dežele klasične dežele analfabetizma in s njim tesno združene zaostalosti v politični izobrazbi. V deželah, kjer so široke ljudske plasti primerno izobražene, je trajna diktatura nemogoča stvar.

Ta ugotovitve je posebno za nas Slovence zelo tolažilna in mirina. Naše ljud-

stvo je danes že toliko izobraženo, da mirno lahko rečemo, da ravno med politično najbolj v poštev prihajajočimi ljudmi ni nobenega analfabeta več. Mi vidimo dalje v vsaki še tako priprosti kmečki ali delavski hiši časopis na mizi. Mi vemo dalje, da je pri nas do malega že vsak človek vse tja do najvišjih hribovskih vasi politično organiziran. To so velevažna dejstva. Ravno ta dejstva pa nam pravijo, da je pri nas pač mogoč poskus diktatorjev, ljudstvu vsiliti svojo politično voljo, pravijo nam pa tudi, da mora vsak tak poskus ostati pri nas brezuspešen.

Kar smo zgoraj povedali, so samo mirne in objektivne ugotovitve, ki jih vsak

lahko spozna in razume. Zato pa absolutno ne moremo razumeti silnega veselja slovenskih demokratov nad Pašičevo diktaturo. Razumeti pa tudi ne moremo, da se slovenski demokratje ne zavedajo svojega velikega zgodovinskega greha, da naravnost z neko perverzno slastjo zagovarjajo največje protidemokratsko zlo v dobi, ko bi morali ljudstvo z vso vnamo opozarjati na ogromne nevarnosti, ki prete pravemu demokratizmu od strani različnih diktatur. Tudi za ta greh jih bo ljudstvo sodilo in strahovito obsodilo. Komur se ljubi boja z ljudstvom, naj le poizkusi. Še vsi taki poizkusi so končno za diktatorje enako, to je klavrno končali!

sklenil z njimi, češ da je veljal za prvo koalicio. Če hočejo še dalje biti z njim, morajo sprejeti nove pogoje. Proti temu je Pribičević protestiral. Vendar je jasno, da bo vse pogoje sprejel. Radi tega lista vlade še ni sestavljena in vlade še nimamo.

Poziv poslancem opozicionalnega bloka.

Beograd, 20. maja. (Izv.) Opozicionalni blok je pozval vse poslance, ki so v oddaljenih krajih, da morajo odpotovati v Beograd. Ostali poslanci pa so obveščeni, da morajo biti pripravljeni, da na prvi poziv vodstva opozicionalnega bloka pridejo v 24 urah v Beograd.

OSTRE BESEDE BELGRAJSKIH >NOVOSTI<.

Beograd, 20. maja. (Izv.) Današnje »Novosti« kratko pišejo o sedanji rešitvi krize: Včeraj je padla pričakovana odločitev, ki se ji daje karakteristiklo začasne rešitve težke krize, ki je skoro 2 meseca držala prebivalce v negotovosti in ovirala aktivnost. Ali ne sme se poraziti in podleči prvemu vtisu razočaranja. Treba je, da se hladnokrvno presojava dogodki, in prehaja se do zaključka, da je včeraj padla definitivna odločitev, skoro zgodovinska po svojih sodbonosnih in nedoglednih posledicah. Z včerajšnjim odločitvijo pričena nova faza našega političnega življenja. Na prvi pogled izgleda, da je akutna kriza prešla v latentno, ki bo v jeseni rešena. Vendar je jasno, da bo Pašič v tem času s pomočjo Tiszinega učenca skušal ustvariti tako zamotan položaj, pri katerem se bo pokazal on kot edini rešitelj. Ali se sme dopustiti, da ta pobesneli Pašič še pet mesecev besni po Hrvatski in v imenu kralja preganja Hrvate z batino?

STALIŠČE SRBSKE ZEMLJORADNIŠKE STRANKE.

Beograd, 20. maja. (Izv.) Glavni odbor zemljoradniške stranke je imel sejo, na kateri je bila sprejeta resolucija, da je poslednja kriza rešena nepravilno in se taka rešitev obsoja. Srbska zemljoradniška stranka naglašava, da stoji čvrsto na prin-

Borzna poročila.

ZAGREBSKA BORZA 20. maja:

V devizah in valutah je bil promet danes slab. V splošnem so ostali tečaji neizpremenjeni. Samo deviza Pariz je padla od 4.568 na 4.40, v Curihu pa 31.75 na 30.45. V efekatih je vladal skoraj popolen zastoj. Promet je bil edino s Slavonijo, ki se je trgovala po tečaju 102. Tozadevno je intervenirala Prva hrvatska štedionica. Za delnice Ljubljanske kreditne banke in Našico ni bilo ponudnikov.

Devize in valute:

(V oklepajih tečaj z dne 19. maja.)

Dunaj 11.36—11.56 (11.37—11.47), Italija 358.20—361.20 (358.60—361.60), London 352 do 355 (352.30—355.30), Newyork 80.30—81.30 (80.40—81.40), Pariz 4.40—4.50 (4.568—4.618), Praga 2.381—2.411 (2.38—2.41), Svica 14.34 do 14.44 (14.34—14.44), efekt. dolar 79.50—80.56 (79.50—80.50).

Vrednostni papirji:

Hrvatska eskomptna banka Zagreb 132 do 134, Hrvatska sveopća kreditna banka Zagreb 131, Hrv. slav. zem. hip. banka Zagreb 66—68, Jugoslavenska banka Zagreb 120, Ljubljanska kreditna banka Ljubljana 236 (denar brez blaga), Prva hrvatska štedionica Zagreb 915, Slavenska banka Zagreb 110, 7 odstotno državno investicijsko posojilo 67, Dioničko društvo za eksploatacijo drva Zagreb 120—122.50, Hrv. slav. d. d. za ind. sečera Zagreb 1100—1135, Narodna šumska ind. Zagreb 100, Našica 100 (denar brez blaga), Guttman 850, Slaveks d. d. za šumsko ind. Zagreb 350, Slavonija d. d. za ind. drva Zagreb 100—104, Trbov. premogokopna družba Ljubljana 590, Združene papirnice Veveče 175.

Curij, 20. maja. (Izv.) (V oklepajih tečaj z dne 19. maja.) Beograd 6.95 (6.95), Pešta 0.0065 (0.0062), Berlin 1.34 (1.325), Italija 25 (25.02), London 24.62 (24.63), Newyork 564 (564), Pariz 30.45 (31.75), Praga 16.65 (16.65), Dunaj 0.007925 (0.007950), Bukarešt 2.75 (2.80), Sofija 4.10 (4.0250).

Pašičeva vlada mora pred parlament.

KRONA ZAHTEVA, DA PAŠIĆ DOKAŽE SVOJO TRDITEV O VLADNI PARLAMENTARNI VEČINI.

Beograd, 20. maja. (Izv.) V krogih, o katerih se ve, da so o razpoloženju na dvoru dobro informirani, se trdi, da nova vlada ni dobila ne volivnih ne kakih drugih obljub, ampak mora pred parlament, mora verificirati mandate in pričeti parlamentarno delovanje, ker ona zagotavlja, da ima večino. Kriza se je po mnenju teh

krogov vrnila v status quo aute, torej na stanje, ki je bilo, ko je Pašić moral podati demisijo. Pašić je padel izvenparlamentarno in zato tudi večina ni bila jasno indicirana in tako je prišlo, da se sedanji opozicionalni blok in korupcionistični blok pripravata, kdo ima večino.

Proglaš opozicije na narod.

OPOZICIONALNI BLOK PRIPRAVLJEN NA NAJHUŠO BORBO. — OPOZICIJA NE VERJAME VESTEM DVORU BLIZU STOJEČIH KROGOV.

Beograd, 20. maja. (Izv.) Načelniki opozicije so imeli dopoldne in popoldne sestanke, na katerem so ugotovili glavne točke vsebine proglaša na narod, ki bo izdan, ko bo nova vlada položila prisego. V proglašu na ljudstvo bodo očrtani momenti sedanje krize in njene protiustavne in protiparlamentarne rešitve. Mnogi momenti so javnosti še neznan. V krogih opozicionalnega bloka vlada čvrsto in samozavestno razpoloženje in opozicionalni blok je pripravljen sprejeti najhujšo borbo za pravo suvere-

nitete ljudstva. V krogih opozicije se pojavlja tendenca, da se stori dalekosežna akcija, če bo vlada manjšine kljub temu, da bo parlamentarna večina jasno indicirana, še dalje ostala na krmilu. V krogih opozicionalnega bloka se smatra, da so vesti, ki jih širijo krogi, ki stoje blizu dvora, tendenciozne, da bi z njimi zmanjšali skrajno neugodno razpoloženje, ki ga je izzvala poslednja odločitev širom države. Zato se ponekod v te vesti ne veruje.

Borba korupcionistov za portfelje.

PAŠIČEV NAČRT ZA IZIGRANJE KRALJEVE VOLJE. — TEŽAVE PRI SESTAVLJANJU VLADNE LISTE. — BRCA SAMOSTOJNIM DEMOKRATOM.

Beograd, 20. maja. (Izv.) Še vedno se ne ve točno, kakšen mandat je dobil Pašić, razen kolikor so točne vesti, ki jih širijo krogi, ki stoje blizu dvora. Niti pa se ne more vedeti vnaprej, kaj bo Pašić podvzel, da doseže svoje želje in ugodi sinu Radetu in njegovi pokvarjeni družbi. Z ozirom na znane dosedanje metode teh ljudi je jasno, da se pod njihovim vodstvom državnega obrata ne more pričakovati nič dobrega ne za državo in ne za ljudstvo. Če dosedanja borba je šla preko interesov države in je bila naperjena proti suvereniteti in proti volji ljudstva. Zato znači že prvi uspeh teh ljudi, namreč ta rešitev krize, pest v obraz pravice, ustavi in parlamentarizmu, pomeni gaženje pravic in suverenitete naroda. Zato se lahko trdi, da ta rešitev ne sme ostati, da ne bo ostala, kajti ljudska volja stoji visoko nad nizkimi instinkti in željami nekaterih ljudi. Pravi predstavniki naroda bodo vedno o tem vodili računa in ni dvoma, da bo njihova borba privedla do končnega uspeha. Tekom današnjega dne je Pašić podvzel prve korake, da izvrši mandat. Pričel je konzultirati voditelje radikalov in samostojnih demokratov, dočim ni stopil v stik z ostalimi parlamentarnimi klubi, ker dobro ve, da se niti eden od njih ne bo hotel z njim razgovarjati. Sicer so ta posvetovanja formalnega značaja, da se izberejo kandidati za ministrska mesta, in je jasno, kako bo izgledala lista kabineta, pri sestavi katere igra odločilno vlogo dr. Laza Marković. On pozna svoje ljudi in bo vzel samo osebe, v katere bosta on in Rade Pašić imela neomejeno zaupanje. Je tudi razumljivo, da bosta ostala Pribičević in Srški predstavnik nasilja in to že z ozirom na dosedanje uspehe pri onemogočevanju shodov opozicionalnih strank. Oče korupcije seveda tudi ostane.

Tak je načrt Lazice Markovića. Pri

sestavljanju te liste so se pojavile težkoče. Prva težkoča je ta, da po zatrjevanju dobro informiranih krogov kralj noče odstopiti od zahteve, da se mora izvršiti verifikacija. Ker pa bi bil po verifikaciji položaj nove vlade ogrožen, zato Pašić dela proti temu in v to svrhu je danes deloval Lj. Jovanović, ki je bil pri kralju okrog 12. ure in tudi zvečer, da pridobi kralja za ta-le načrt:

Takoj po sestavi nove vlade bi Pašić odšel v inozemstvo, češ, da kot človek principov ne more nase prevzeti verifikacije in bo zato pustil kot svojega namestnika Marka Trifkovića, dobro znanega po zahtevah proti subverzivnim elementom, da izvrši verifikacijo, nakar naj se skupščina odgodi za 10 do 20 dni. Ob istem času naj odpotuje kralj na Bled ali v Topolo, dočim bi se ponovno izzvala kriza. Z ozirom na odsotnost kralja in Pašiča bi režim pridobil časa, da izvede svoje načrte.

Kar se oseb tiče, so se pojavile težkoče. Zahteva se, da se Srški odstrani povsem iz vlade ali pa vsaj iz položaja ministra policije, ker je uvedel prakso nasilja. Ravnotako zahtevajo nekateri krogi odstavitev Kojčića in Janića, dočim zahtevajo radikali iz Vojvodine glavo ministra za agrarno reformo Simonovića in hočejo na njegovo mesto postaviti dr. Božo Maksimovića. Po njegovem načrtu naj bi izpadel dr. Momčilo Ninčić, ki naj bi bil imenovan za ministra dvora. Dosedanji minister dvora Dragomir Canković naj odide v Madrid kot poslanik. Največ šans za ministra ima Laza Marković in sicer ali za notranjega ali zunanjega ministra, torej za mesto, kjer bi lahko najbolj reprezentiral državo s svojim znanim ugledom.

Kar se končno tiče demokratskih izdajic, so dobili svoje prvo plačilo v tem, da Pašić ne priznava več pakta, ki ga je

cipu državnega in narodnega edinstva, da pa je mišljenja, da je borba v parlamentu manj nevarna kot izvenparlamentarna. Končno protestira proti režimu nasilja.

POMENLJIVA IZJAVA DR. MAČKA.

Zagreb, 20. maja. (Izv.) Snoči ob 7. se je vrnil v Zagreb podpredsednik HRSS dr. Maček, kateremu je danes vaš poročevalec stavil več vprašanj, posebno z ozirom na zadnje faze v reševanju vladne krize. Na vprašanje: kakšni razlogi so privedli g. Davidovića do tega, da je vrnil mandat, je dr. Maček odgovoril: Že v petek je bilo jasno, da se s poveritvijo mandata Ljubi Davidoviću ne misli resno, marveč da je to samo formalen akt. To je postalo še bolj jasno po znani izjavi Balugdiča, ki je bila podana prej, kot je bil Davidoviću poverjen mandat. Pa ne samo to. Ako se razvoj krize vzame celokupno, se vidi, da so bili vsi ugovori proti poslovni vladi opozicijskega bloka samo izgovori, kakor je bil izgovor tudi z držanjem HRSS. Mi smo podali jasne izjave, pripravljene smo bili, da vstopimo celo v vlado. Dali smo sploh take garancije, da bi jih težko mogli zagovarjati pred svojimi volivci.

Kakšni so bili razlogi, da se je opozicijski blok izključil od sestave poslovne vlade?

Razlogi niso bili parlamentarni. Proti Ljubi Davidoviću, ki je angažiran, da izvede akcijo sporazuma, se ni postopalo kavalirsko. Opozicijski blok bo nadaljeval svojo borbo do konca, da bo v vseh stvareh zavladovala popolna jasnost.

Povodenj v Bački.

Apatin, 20. maja. (Izv.) Včeraj je Donava prodrla v širini 40 metrov nasip, ki je branil Bačko. Danes je pod vodo okoli 20 tisoč oralov posejane zemlje. Ljudi so evakuirali. Na pomoč je prišlo vojaštvo iz Sombora.

Narodni svet Italijansko ljudske stranke.

Rim, 20. maja. Snoči se je tu sešel narodni svet popolarske stranke. Odsotni so bili samo trije člani. Predsedoval je posl. Longinotto. Pred prehodom na dnevni red je zbor povodom mašniške obletnice pridelil don Sturzu prisrčne manifestacije. — Nato je posl. Gronchi podal obširno poročilo o delu triumvirata. V svojih nadaljnjih izjavah je Gronchi opozoril na borbo fašizma proti popolarski stranki in dokazoval opravičenost popolarske opozicije proti sedanjemu režimu. Dalje je pojasnil, da stranka posl. Mede zato ni mogla sprejeti v kandidatno listo, ker je zahteval s strankino disciplino nezdržljivo akcijsko svobodo. Končno je Gronchi izjavil, da smatra triumvirat in z njim strankino vodstvo, da sta dovršila svojo nalogo in da vračata narodnemu svetu svoj mandat.

Po daljši debati je narodni svet z vsemi glasovi, izvzemši skrajno levo krilo, sprejel dnevni red, ki odobrava delo triumvirata in izraža svoje zadovoljstvo nad zmagovito afirmacijo stranke v volivnem boju. Posl. Di Rodino se je zahvalil za izraženo zaupnico in prosil, da se preide na volitev novega odgovornega političnega tajnika ter novega strankinega vodstva. Sledila je živahna debata. Posl. Degasperij je predlagal, da se demisijski triumvirat brez drugega odkloni. Na ponovno odločno izjavo Di Rodinaja, da na demisiji vstraja, je zbor demisiji sprejel.

Nato so se vršile volitve ter je bil za političnega tajnika izvoljen posl. Degasperij. Pred prehodom na volitev novega strankinega vodstva je don Sturzo nujno

prosil, naj se njegovo ime izpusti iz liste, da se prepreči vsaka polemika na škodo stranke. Nato so izvolili sledeče strankino vodstvo: poslanci Grandi, Di Rodino in Gronchi, senator conte Soderini, princ Ruffo della Scaletta, advet. Coppi in comm. Campigli. Za podtajnika je bil izvoljen odvjetnik Spataro.

Italijansko-belgijsko soglasje v vprašanju reparacij.

Milan, 20. maja. (Izv.) O včerajšnjih posvetovanjih med belgijskima ministroma Theunisom in Hymanom ter italijanskim ministrskim predsednikom Mussolinijem je izšlo uradno poročilo, ki pravi: Belgijska ministra in italijanski ministrski predsednik ugotavljajo, da ostaja reparacijsko vprašanje težak vzrok za politična vznemirjanja in gospodarske krize. Smatrajo za potrebno, da se to vprašanje brez odlaganja reši z aplikacijo izvedeniškega poročila, ki tvori temelj za sporazum, v kolikor nemška vlada potrebne odredbe sprejme in lojalno izvaja. V slučaju, da nemška vlada za to ne bi pokazala dobre volje, smatrajo, da je mogoč tostvarni medzavezniški dogovor. Želeti je, da se takoj, čim bodo med zavezniki vlada mi temeljem izmenjave vidiki dovolj pojasnjeni, skliče medzavezniška konferenca, ki naj tako pripravljene spoazum sklene. Belgijska ministra in italijanski ministrski predsednik si bodo iz vseh sil prizadevali, da se brez odlaganja doseže realizacija izvedeniškega načrta. Na vsak način priznavajo, da ostane vprašanje medzaveznikiških dolgov zvezano s celotno in končnoveljavno rešitvijo reparacijskega vprašanja. S tem je milanski sestanek zaključil svoje delo.

Masaryk odobril besedilo italijansko-češkega sporazuma.

Rim, 20. maja. Predsednik češkoslovaške republike dr. Masaryk, ki je na odhodu v Taormini, je včeraj proučil besedilo za italijansko-češki sporazum in ga z zadovoljstvom odobril.

Poluradna Agenzia Volta pravi, da smatrajo v diplomatskih krogih sporazum med Italijo in Češkoslovaško za gotovo dejstvo. Na listini manjkajo samo še podpisi, ki se pa čim prejje izvrše. Sicer pa sporazum ne prinaša nič novega, marveč le v členih potrjuje že doslej obstoječe prisrčne odnose med Rimom in Prago. Bistveni temelj sporazuma tvori spoštovanje pogodb.

NOVI ITALIJANSKI PARLAMENT.

Rim, 20. maja. (Izv.) Jutri se snide ministrski svet, da končnoveljavno uredi besedilo prestolnega govora ob otvoritvi 27. zakonodajnega zasedanja. Otvoritev se izvrši na slovesen način ter bo poleg kralja in kraljice ter prestolonaslednika navzočih še več savojskih princev.

KOMBINACIJE O NOVI FRANCOSKI VLADI.

Pariz, 20. maja. (Izv.) Opozicijski vodja Renaudel je izjavil, da ne verjame, da bi socialisti vstopili v novo vlado, bodo pa vsako radikalno vlado lojalno podpirali.

FRANCOZI V PORUHRJU.

Düsseldorf, 20. maja. (Izv.) Francozi so pred nekaj meseci zahtevali od mestne urave, naj v določenem roku prične graditi novo topniško vojašnico. Za slučaj, da mestna uprava tej zahtevi ne bi ugodila, so zagrozili, da bodo najodličnejše predstavnike mestne uprave zaprli. Ker mestna uprava še do danes ni začela z zgradbo, je francoska okupacijska oblast danes zasedla več

javnih poslopij, med temi tudi dvorano, v kateri bi se bila imela 1. junija otvoriti umetniška razstava, in je v teh poslopijih nastanila nedavno vpoklicane rekrute.

600.000 RUDARJEV BREZ DELA.

Berlin, 20. maja. (Izv.) Listi poročajo, da je vsled izprtja v rudniških revirjih v Poruhrju prizadetih okoli 600 tisoč rudarjev. —

MEDPARLAMENTARNI KONGRES.

Berlin, 20. maja. (Izv.) Iz Washingtona poročajo, da je ameriški kongres sklenil povabiti člane medparlamentarne zveze za leto 1925. v Ameriko. Letošnji medparlamentarni kongres se vrši od 25. do 28. avgusta v Bernu in v Ženevi.

BONUS-ZAKON V AMERIKI SPREJET.

Washington, 20. maja. (Izv.) Kljub ugovoru predsednika Coolidgea je senat sprejel zakonski predlog o izplačilu odškodnin na udeležnike v svetovni vojni.

SPORAZUM MED OGRSKO IN AMERIKO.

Frankfurt, 20. maja. (Izv.) Ameriška vlada je odobrila sporazum z Ogrsko glede uredbe nekih ogrskih dolgov Ameriki.

ROMUNI PROSIJO.

Praga, 20. maja. (Izv.) Češki listi poročajo, da je ponudila romunska vlada Ogrski gotove obmejne korekture v korist Ogrske, če se ta zaveže podpirati Romunijo v slučaju napada od strani Rusije.

UJET BANKIR.

Dunaj, 20. maja. (Izv.) Bankirja Mellerja, ki je poneveril 600 tisoč švicarskih frankov in pobegnil, je policija prijela v Fügenju (Tirolsko).

Razpoloženje v katoliških ljudskih vrstah v Italiji.

Kako daleč je sedanjí režim v Italiji od tega, da bi zadovoljeval široke ljudske mase, kako daleč je od pravičnosti in svobode, brez katere ni zdravega razvoja, kako grenko je danes zlasti razpoloženje v katoliških ljudskih vrstah, je razvidno iz pisanja popoldanskih listov povodom obletnice Leonove enciklike Rerum Novarum dne XV. maja. »Il Friuli« piše:

»Čemu se spominjati tega dne — danes, ko se zde goreče nade socialno-katoliškega preroda socialno-katoliške zmage za nas mrtve ali omajane? Kaj pomaga spominjati se dne, ko je zagledala beli dan »magna charta« krščanske demokracije, ko pa se zde falange krščanskega proletariata raztrgane ali razpršene, ko se krščanski sindikati majó pod pritiskom drugih sil, ko preživljajo krščanske zadrúžne organizacije težke, kritične ure? Ali ne gospoduje danes proti naši koncepciji krščanske pravičnosti in solidarnosti druga koncepcija, ki koraka pod imenom narodne solidarnosti... Po naših vaseh divja neomejena reakcija, in kmet, ki si je bil že upal misliti, da je otrok boží enak kakor njegov gospodar, ne hlapec, ampak sodelavec, in to temeljem človeške in grajske solidarnosti, vidi danes, kako se mu odreka vsaka pravica do človeškega dostojanstva, do človeške osebnosti. Nad masami leži žalosten in težak molk. Ali se da morda na ta način rešiti socialno vprašanje, da se enostavno zanika? Imejmo vendar pogum in poglegmo resničnosti v obraz! To veliko vprašanje se ne da rešiti s hlimbami, z očetovskimi koncesijami in še manj s prijazno silo, marveč edinole z ljubeznijo, svobodo in pravičnostjo. Pustite, da se proletariat dvigne v urejenem, krščanskem napredku; pustite, da v svojem ob-

novljenem narodnem čustvovanju svobodno pove svojo besedo. Dajmo masam zavest, da veljajo pravičnost in sveta svoboda, ki jim dovoljuje najširši razvoj. Tako bomo pripravili bodočnost domovini in človeštvu.«

Don Sturzo je za spominsko slavnost Leonove enciklike poslal veroneškim popolarom pismo, v katerem pravi:

»Gospodarske pridobitve niso resne, če manjkajo politične pridobitve, oboje pa mora prevevati duh etičnih pridobitev, ki so za nas krščanske. Ločiti delavce od politike ali omejití njihova vprašanja na enostavne gospodarske interese, se pravi, rušiti socialno sintezo in izpreminjati etično bistvo razrednega sodelovanja in ljudskega udeleževanja na življenju dežele. Danes je v Italiji sinteza, ki jo je poizkusil popolarizem, podkopana; toda krščanske mase so, ki se bore in zmagujejo.«

Cilji bodoče francoske politike.

V dunajski »Neue Freie Presse« je objavil bivši francoski ministrski predsednik in sedaj eden izmed najvplivnejših voditeljev današnje vladne večine sledeči članek o ciljih bodoče francoske politike:

»Bodoča vlada bo delala na to, da se vprašanje Poruhrja reši mednarodno. Zato se bo bodoča vlada postavila na stališče poročila izvedencev. Važna bo zanje tudi vzpostavitev gospodarske enotnosti Nemčije. Glede izpraznitve Poruhrja se zavrže, da se določí točen datum, vendar pa mora biti dan določen sporazumno z zainteresiranimi silami.

V finančnem oziru bo nova vlada skrbela predvsem za ravnotežje v državnem proračunu. V zvezi s tem bo treba davčno reformo čimprej izvesti. Dvajsetodstotno zvišanje davkov, ki ga je bila sklenila prejšnja zbornica, bo nova večina uknila in sklenila nove ukrepe.

Nova večina v zbornici bo zagovarjala tudi obnovo odnosajev z Rusijo. Ne vem pa, če bo francoska vlada sledila zgledu Mac Donaldovemu in Rusijo brezpogojno priznala, ali pa se bo odločila najprej za nekak sporazum, na čegar podlagi bi se dalo pričeti z meritornimi pogajanjí.«

Politične vesti.

+ *Shod SLS* se je vršil v nedeljo pri Sv. Gregorju. Ob dobri udeležbi mož in fantov je poslanec Škulj razlagal delo SLS od prvega početka Jugoslavije za čim širšo avtonomijo Slovenije. Posebej je še podrobno orisal delo Jugoslovanskega kluba. Soglasno se je Jug. klubu izrazila zahvala in zaupanje. Po zborovanju je bila seja Kmetske zveze, kjer je poslanec še podrobneje obrazložil politični položaj, obravnavale so se tudi lokalne zadeve.

+ *Pašičeva vlada* je napovedala boj Slovincem in Hrvatim, zdaj ga napoveduje tudi njihovi katoliški veri in cerkvi. Nek »interkonfessionalni odsek« v Belgradu je namreč izdelal zakonski načrt, po katerem bo obbeževanje katoličanov v državi SHS s papežem podvrženo cenzuri in se bo duhovščini prepovedalo v cerkvenem delokrogu vsaka izjava političnega značaja (kancelparagraf). O stvari bomo še govorili, za danes rečemo samo toliko, da je naši državi poleg politične diktature in nasilja proti celim narodom treba še borbe proti katoliški cerkvi, ako Pašič želi, da se vrže država v vrtimec nepreglednega kaosa in kriz, katerim ne bo kos. Pašič se igra z usodo Jugoslavije kakor da je njegova last, vendar bo pogubil le sebe in tiste, ki so z njim in za njim. Tako upamo v korist državi.

Vestfalska pisma

v drugi izdaji.

VI.

V Essenu, 7. maja.

Po 33 dnevih neprestanega napornega dela sem imel včeraj 6. maja prost dan. Privoščil sem si izredno veselje: napravil sem izlet v Steyl na Holandsko. Ta načrt ni zrasel v moji glavi, marveč v glavi velikega prijatelja Slovencev, g. rektorja Hegenkötterja. Ta blaga duša, kateri bi se moral jaz na kak način hvaležnega izkazati za njegovo veliko ljubezen, skrb in trud za naše rojake, je hotel meni napraviti to veselje. Vozila sva se z avtomobilom, ki ga je dal na razpolago protestantski tovarnar. Videl sem lep kos zapadne Nemčije. Dežela je ravna, le smpatja se vzdiga iz ravnine kak breg. Povsod se opaža visoka kultura. Prevozili smo kakih 50 kilometrov. Skoro ves čas je cesta obsejana z drevesi. Vasi so bolj podobne trgom ali malim mestom kakor vsem v našem smislu. V vsaki taki »vasi« je cesta lepo potlakana. Jaz pa sem le popraševal po vaseh, pravih kmečkih vaseh, tiste bi rad videl. Bolj strani od velike ceste so, pravijo jim Bauer-schaft. V neki vasi smo se ustavili ter šli v neko kmetsko hišo in si jo ogledali. Domači župnik nas je vodil. Hiše so popol-

noma različne od naših. — Vozili smo se skozi mesto Kempen, ki je malo večje od našega Celja. Na trgu kraj cerkve stoji spomenik Tomaža Kempčana, ki ima po tem mestu svoje ime. — V obmejnem mestu Kaldenkirchen se je avtomobil vrnil, ker ne sme čez mejo. Tudi Nizozemci so v tem oziru strogi in pazljivi, da se jim ne natepejo v deželo komunisti iz Nemčije. Šla sva torej poldrugo uro peš. Straža nama je namignila, da naj kar greva, ne da bi kaj pogledala naše listine, s katerimi sva bila oborožena.

Steyl je navadna vas, ki je pa zaslovela daleč naokoli, odkar stoji tukaj misijonski zavod »družbe božje besede«, ki je bila ustanovljena lta 1875. V teku teh razmeroma kratkih let se je družba razvila, da je zdaj največja nemška misijonska družba, Steyl pa največje misijonističe morda na celem svetu. Šest velikih poslopij je tukaj in mnogo manjših, dva velika ženska samostana, razsežni vrtovi, gospodarska poslopja, lasten mlin, delavnice raznih obrti, misijonski muzej, knjižarna in tiskarna. Tiskarna je največja na Nizozemskem. Stavcev nima več, a strojev več in večje kakor Jugoslovanska v Ljubljani. V zavodu je 600 ljudi, in iz njegove gre vsako leto okoli 50 mladih misijonarjev v poganske dežele. — Ravno pred hišo teče široka reka Maas.

Iz Steyla smo se poljali z avtomobilom

bilom v mesto Venlo. Mesto šteje kakih 20.000 prebivalcev ter je jako snažno in lično. Hiše so lepše vnanjosti kakor nemške, Nizozemci pa posebno goje tudi vrtinarstvo in se vidijo marsikje krasni vrtovi.

Kakor znano, je tretjina Nizozemske katoliška, dobra dva milijona katoličanov v peterih škofijah. In ti katoličani so zavvedni, ponosni, vzorni. Versko življenje ne cvete nikjer tako kakor na Nizozemskem. Nizozemska je do kosti »klerikalna«. Tu imate »rimskokatoliške« posojilnice, »rimskokatoliške« mlekarske zadrúge itd., vse »rimskokatoliško«. — Ob meji nizozemski je polno samostanov, moških in ženskih. Nemčija jih je izganjala, Holandija jih je sprejemala. — Šola inozemska je popolnoma verska; poučujejo večinoma redovniki in redovnice. — Sredi legega mesta Venlo stoji nov kip Jezusovega Srca z napisom »Regi suo — cives«: »Svojemu kralju — meščani«.

Tisti, ki pobijajo klerikalnega zmaja, bi imeli na Nizozemskem veliko opraviti. Nizozemski »klerikalizm« je vse bolj črn kakor naš slovenski. Pomislite le: v mestu, modernem elegantnem mestu z 20.000 prebivalci gre mestni občinski svet z županom na čelu postavljat sredi trga kip Jezusovega Srca in mu celo mesto posvečevati! Kje je pri nas danes kaj takega mogoče! Tu v napredni Holandiji med katoličani sloh ni liberalizma in liberalcev

— vsa javnost je katoliška, strogo katoliška — in tudi med katoličani v Nemčiji, vsaj po deželi, tako mi zagotavljajo, jih ni; vsaj prizikani in tega imena sploh ne poznajo!... Pri nas v tej mali, ubogi in tlačni Sloveniji pa je cel roj ljudi, katerih edini poklic, trud in napor je, kako bi cerkev Kristusovo najraje v žlici vode vtopili, če ne, pa vsaj kolikor mogoče obgrizli... —

Bridka žalost me prešine, ko se spomnim domovine... —

V tujini, ob teh kontrastih, človek še bolj čuti naše domače gorje. Ne čudim se več, zakaj nam Bog ne da svojega blagoslova. Ko opazujem ta tuji, tako napredni, pa tako Bogu in Cerkvi vdani narod, razumem, da Bog nad nami ne more imet' posebnega veselja... —

Slovenus viator.

OBleke na
OBroke se dobe: Mestni trg 5
OBernalovič.

+ **Boj Sloveniji in Hrvaški** napovedujeta po poveritvi mandata za vladu Pašiču tudi »Slovenski narod« in »Jutro«. Prvi pravi, da se bo zdaj obračunalo z zalogo, da je bilo Hrvatom in Slovencem, ki ne trobijo v centralistični rog, treba že davno napovedati vojno. »Jutro« pa istotako grozi, da se bo opozicija proti Pašiču s silo zlomila in da se je začela borba, »koje izid je nedvomen«. Tudi mi ne dvomimo o izidu borbe s celim hrvatskim in slovenskim narodom.

Beleške.

Dobro jih poznajo. »Slovenski narod« se je nedavno prav na široko pobahal na hrvatski naslov, da stoje za slovensko »napredno« inteligenco silne ljudske mase in da se slovenski »napredni« inteligenci ni treba nikomur obešati za frak, kakor se jo obesila hrvatska inteligenca z dr. Lorkovićem vred za Radičeve škricice. Na to baharijo odgovarja »Hrvat«: »Slovenski narod« pripoveduje torej, da bo iz te inteligence še nekaj postalo. Mi pa že danes pravimo, da ne bo nič postalo. Pomagala ne bosta (napredni) inteligenci niti Triller niti Ravnihar. Ta inteligenca je vrolo »bedna«, kakor bi rekli v Belgradu, bedna pa je zato, ker se danes ne ve, kateri zvezdi naj sledi, ali Pribečeviću ali Pašičevu in še danes ne ve, za čevge škricice naj se obesi. Zato ji tudi Kramerji, Zerjavi, Reischerji, Trillerji in Ravniharji ne morejo pomagati.

O krivičnih davkih.

(Dopis iz dežele.)

Našla se je pri Slovencih izdajalska duša, ki skuša v članku »Hudo je plačevati davke« v Narodnem dnevniku z dne 15. maja braniti ter v najlepšo luč postaviti našo finančno upravo, ki zagrešuje v Sloveniji pri predpisovanju ter izterjavanju davkov, taks in drugih državnih dajatev nad slovenskim narodom ropanje.

Naši trgovci, obrtniki, industriji ter kmetje so danes davčno tako obremenjeni, da ne morejo več zmagovati njim naložene davke. Predvsem se to dogaja v nekaterih davčnih okrajih, kjer pašujejo kot davčni referenti stari izmognani uradniki, ki nimajo niti predpisane kvalifikacije za to mesto, ki se ob prevaru absolutno ničesar niso naučili ter so postali še hušiji birokrati kot pod Avstrijo ter derejo slovenski narod, kot so se preje priučili od svojih nemških predstojnikov.

Med te preobremenjene davčne okraje spada nedvomno v prvi vrsti davčni okraj ljubljanske okolice. Temu uradu nadeluje človek, ki nima niti pojma, niti vplegla, še manj pa razumevanja za pravično ter znosno davčno obremenitev naših gospodarskih krogov. Posledica se je že pokazala in se je vršilo izterjevanje davkov z žandarmarijsko osisteno v več krajih vrhniškega okraja; slediti ima pa še polno drugih takih eksekutivnih prodaj, ki gotovo ne bodo vplivale na naše ljudstvo pomirjevalno, ampak ravno nasprotno, če se merodajni krogi v zadnjem trenutku ne bodo premislili in stvar omilili ter pravično uredili.

Dotični branitelj finančne uprave in njih uradnikov, ki gotovo ne sedi daleč od finančne delegacije, si je v tem članku izposodil v prvi vrsti naš kmetški stan. Ne glede na to, da je do zadnjih časov naš kmet svoje davke brez vsega v redu plačeval in da je bila rubežni, še manj pa kaka eksekutivna prodaja pri nas v Sloveniji redka prikazen, je ta nesramni člankar, ki se gotovo ne zaveda svoje slovenske kmetške matere, nagromadil v svojem infamnem članku toliko zavilih in lažnivih trditve, da se je treba z njimi malo podrobneje pomeniti.

Podtikuje našemu kmetu, da je vse prihranke izza prejšnjih dobrih let potrošil oziroma zapravil, tako da mu sedaj primanjkuje denar za davke. Za božjo voljo, ali si naš kmet ne sme gospodarskega posloplja popraviti oziroma izboljšati? Si v vojnem času uničeno gospodarsko orodje na novo nabaviti oziroma popraviti? In ali so ti prepotrebni izdatki, ki pri vsakem kmetijstvu absolutno bili morajo, da se poslužim z vitega tehničnega izraza tega člankarja, »zvišani izdatki povojne konjunkture?« Dalje trdi člankar N. d., da se nanaša to nasilno iztirjevanje davkov na zaostanke. To sploh ni res, ampak: iztirjava se davek »na račun« (tako da nikdar ne več, zakaj da plačaš) za l. 1922 in 1923; ti predpisi so pa le fiktivni, ker so predpisani na podlagi odmere iz leta 1920, ko je bilo gospodarsko stališče našega kmeta še kolikor toliko znosno. Leta 1921. je bila pri nas že suša ter leta 1922. je suša sploh vse uničila, tako da je moral naš kmet svojo živino mnogo pod ceno prodati, ker ni imel krme; v teh dveh letih suše je moral posekati les, da je nabavil iz izkupička krme za tisto živino, katero je radi gnoja moral imeti čez zimo v hlevu. Več kot polovica kmetov je moralo za svoje družine dokupiti žito, da so se preživeli, o semenu sploh ne govorim, ko je

bit redke tisti kmet, ki je lastno žito posejal. In polno naših kmetov se je moralo nanovo v teh letih zateči v posojilnice, da so mogli sploh obstati. Sedaj pa čuje, ti naši davčni oblastniki niso te suše sploh nič upoštevali, pozitivno vem, da so v nekaterih davčnih okrajih predpise iz leta 1922. mesto znižali, neprimerno še zvišali, vzlic temu, da so dobili od fin. delegata strikten nalog, da naj pri odmeri dohodnine posebno manjših kmetov — in ogromno večino teh imamo pri nas, — postopajo z vso liberalnostjo. Seveda če računajo te pijavke slovenskega ljudstva kmetu v čisti dohodek izkupiček iz lesa, ki ga je moral prodati, da je kupil za svojo družino tisto borno hrano, mizerno obleko, ter v teh letih suše še krmo za živino, izboljšanje gospodarskih posolij, dalje vračunajo polovico čistega izkupička od živine, ki jo je moral kmet v l. 1921. in 1922. vsled suše za sramotno nizko ceno prodati v čisti dohodek, ko je to v resnici le faktučna izguba, potem se pač vse neha ter ni čudno, da se upira slovensko ljudstvo in se ne da do konca izžeti. Gospodje pri finančni upravi se ne zavedajo tega, da so lok že preveč napeli in da se slovensko ljudstvo ne bo dalo kar tako brez vsega odreti.

Gospodom, ki nam odmerjajo davke, najbrže ni prav, da bi naš kmetški posestnik svoj gospodarski položaj malo utrdil. Videli bi ga najraje popolnoma zadolženega, no, naj si le pogledajo zadnje tabelo o kmetških zadolžitvah v preteklem letu. Če bo šlo to tako naprej z brezglavo davčno obremenitvijo, bodo kmalu iz Slovenije napravili eno dolgo beraško vas; ne zavedajo se pa pri tem, da žagajo na lastni veji...

Najlepše pri zagovoru naše finančne prakse je pa to, da napravlja za to žalostno stanje odgovorne naše dve glavni politični stranki, in sicer SLS in menda SKS, češ da kmetom obljublajo odpise ter znižanje davkov. Ali naj naše politične stranke pridejo pred to izmognano ljudstvo s še višjimi davki? Svetujemo temu člankarju, naj gre s svojimi podrepniki na deželo branit sedanje neznosne davke ter morda še pridigovat ter »pripravljat« ljudstvo na še višje davke. Odgovor bo dobil s pasjim bičem...

Dragoceno je njegovo priznanje, da so davčne mere v Sloveniji neobičajno visoke. To so uvideli naši politični viditelji že zdavnaj in ti smejo vendar ljudstvu obljubljati, saj to je njih glavna dolžnost, da bodo delali na to, da se to krivično izmognavanje našega ljudstva pri vseh panogah državnih dajatev, posebno pa davkov, odpravi in pa temeljito zniža. Laž pa je, da bi naše politične stranke v Sloveniji agitirale s tem, da bi ljudstvu obljubovale, da bodo davke sploh odpravili. Če zavoljo sedanjega režima ni bilo naši slovenski delegaciji v Belgradu mogoče izpeljati davčno izenačenje, potem pa tudi ni treba naši finančni upravi dreti brez usmiljenja našega ljudstva tako, da so v preteklem letu poslali v Belgrad mesto predpisanih 40 milijonov dinarjev davkov še enkrat toliko, in sicer 80 milijonov dinarjev. Kje drugje bi narodni take sinove, ki ga iz hvaležnosti neusmiljeno derejo, pognal preko meje... Zato se naj gospodje ne igrajo preveč z ognjem.

Karakteristično je še njegovo priznanje, da slovi slovenska davčna uprava po vsej državi, ker se nikjer drugje ne odira ljudstvo tako temeljito kot pri nas v Sloveniji. Saj zato se nam po vseh drugih pokrajinah naše države lahko smejejo in rogaajo, če se pritožujemo nad našo davčno prakso, ter dobimo kratak odgovor, saj vas odirajo vaši lastni sinovi, slovenski uradniki... In to je na celni stvari najžalostnejša in sramotna resnica.

Zato apeliramo v zadnji uri na uvidnost našega finančnega delegata, da napravi pri vseh davčnih okrajih, kjer je vse polno rubežni in eksekucij, red, ter s o previsoki krivični odmeri kmetških gospodarstev prepriča, posebno v zadnjih dveh letih, ko so vsled suše silno trpeli ter dotične uradnike, ki so s svojim brezglavim obremenjenjem zakrivilili sedanje brezupno in nevdružno stanje, kaznuje ter iste z njihovih sedanjih mest odstavi.

Dopisi.

D. M. v Polju. V nedeljo, dne 17. maja je priredila tukajšnja Zveza papirniških delavcev skupno s skupinama Medvode—Goričane lepo uspeli izlet na Šmarno goro. 19 velikih voz z godbo na čelu in enim vozom narodnih noš se je začelo pomikati ob pol 5 zjutraj izpred Ljudskega doma pri D. M. v Polju. V Medvodah pred mostom je čakala skupina Medvode. Spontano se je razvil krasen do 1200 delavcev broječ sprevid, kateremu se je med potjo pridružilo še ostalo delavstvo. Ob zvokih krepkih koračnic godbe Katol. slov. izobražev. društva D. M. v Polju pod vodstvom kapelnika F. Svetka se je ob velikem navdušenju sprevid približeval Šmarni gori. Po kratkem okrepčilu na vrhu se je delavstvo zbralo v kapelici Matere božje, kjer je daroval sv. mašo s cerkvenim nagovorom č. p. Klasinc z Viča. Na dvorišču je po končanem cerkvenem obredu

otvoril predsednik Zveze tov. Kukavica delavskega tabor. Prvi je govoril starosta krščansko-socialnega pokreta narodni poslanec Gostinčar o delavskem položaju in današnjem političnem položaju. Izročil je tudi pozdrave dr. Koroseca, ki se vsled krize izleta ni mogel udeležiti. Dr. Gosar je poročal o dolžnosti in ljubezni do dela in končal svoj dovršeni govor z apelom, da je nujna pomoč delavstva lastna izobrazba, brez katere ni pričakovati boljnih časov. Tajnik SLS Gabrovšek je v navdušenem govoru pozival delavstvo na skupno delovanje z ostalimi stanovi, na skupno borbo celokupnega slovenskega delavnega ljudstva, ki ne pozna živjo-nationalizma, ampak delo za narod v narodu. — Popoldne se je vršila prosta zabava pri Koširju v Tacnu. Po poslovilnem govoru požrtvovalnega predsednika-invalida skupine Preske tov. Peternela so vozovi med pozdravljanjem, oduševljenimi vzkliki na vztrajanje v delu in skupnosti, odzdrnali zopet proti domu. — Krščansko-socialno delavstvo je pokazalo ta dan moč svoje organizacije, svojo močno stanovsko zavednost, pokazalo tudi, da vztraja pri skupni borbi celega slovenskega naroda, in svojo neupogljivo voljo in up v končno zmago dela nad krivičnim kapitalizmom.

Velike Lašče. Predkratkim je tu umrl notar g. Smodej. Nazadnje je bil nastavljen v Ribnici, v pokoji je preživel tu. Bil je miren značaj, ki je živl izključno le svoji družini in svojemu uradu. Cetudi somišljenik narodnonapredne stranke, ni imel vstopa v družbo ribniške JDS. Ker se ni udeleževal politike ribniške liberalne klike, ki se zbira krog g. Mejača, je bil v njenih vrstah osvošen, odkar pa je bil g. notar tako možato in neustraheno nastopil kot priča v pravi dekana Skubica, kjer je pokazal gotove vravke liberalne stranke v Ribnici in Dolenjevski kot grde denuncijante poslanca Škulja in dekana Skubica nemško-mažarski soldateski, je bil g. notar Smodej izročen grdemu preganjanju in tožarenju od strani gotove ribniške liberalne klike. Naprtila se mu je pravda, ki se je vlekla do njegove smrti, s silo se ga je porinilo v pokoj. Zagrenjevalo se je mirnemu možu življenje v Ribnici v taki meri, da se je moral izseliti v Velike Lašče. Mirnega moža je tako postopanje tako užalilo, da je v pokoji kazal silno depresijo, kar ga je največ spravilo v nenadno smrt po mrtvoudu. Ker je pričeval resnico, zato je bil preganjan v smrt od lastnih somišljenikov JDS, ki se mu je baš po bridkem spoznanju zastudila do dna. Ta slučaj pač jasno kaže, kako elementi se nahajajo v slovenski JDS, da se niti pred pragom lastnega tovariša ne ustavijo, ko hočejo nasiti svojo maščevalnost. G. notar je bil pokopan ob mnogobrojni udeležbi ljudstva, kar kaže priljubljenost tihega moža. N. v m. p.l

Protestni shod

zoper zapiranje naših bolnišnic se vrši v nedeljo, dne 25. maja ob 10 dopoldne v veliki dvorani »Uniona«.

Škandalozno postopanje centralističnega režima v Belgradu z našimi bolnišnicami in našimi bolniki ne sme ostati brez protesta.

»Unionova« dvorana mora v nedeljo grmeti protestov proti tistim, ki uničujejo naše od nas za naše bolnike zgrajene bolnišnice! Govorila bosta poslanca Sušnik in Kremžar. Nas vseh dolžnost je, skrbeti, da bo zborovanje nova manifestacija slovenskega ljudstva proti centralizmu, ki uničuje nas in naše zavode.

Dnevne novice.

— Katerhetske potnine za čas od 1. jan. 1921 do 30. junija 1922 je treba tistim, ki jih še niso prijavitli, takoj prijavitli, ker s koncem maja poteče rok in je potem izključeno, da bi jih mogli še prejeti.

— Skupine Jugoslovanske strokovne zveze se naprošajo, da nemudoma sporočijo Upravi »Socialne Mislic«, Jugoslovanska tiskarna, Poljanski nasip št. 2, koliko izvodov spominske številke ob priliki 30 letnice krščansko-socialnega delavskega gibanja naročijo za svoje člane, ker je zadnji čas! Kdor bi naročil pozneje, ne bo mogel dobiti. Pišite dopisnico upravi takoj danes! — Uprava »Socialne Mislic«.

— Tečaj za vinogradnike. Ravnateljstvo državne kmetijske šole na Grmu (Novo mesto) priredi v dne 10. in 11. junija t. l. tečaj za zeleno cepljenje trt in za polno zatiranje trtnih škodljivcev. Tečaj se prične na binokštni terek 10. junija ob 8. uri zjutraj in se konča v sredo, dne 11. junija, ob 5. uri popoldne. Udeleženci stanujejo lahko na Grmu, revnejši dobijo po možnosti tudi prispevek v hrani. Kdor se želi tečaj udeležiti, zglaš naj se najpozneje do 5. junija po dopisnici pri ravnateljstvu šole in pride na dan pouka na zavod.

— Umrla je v Lescah večeraj zjutraj sestra ondotnega g. župnika Marija Avsec v 54. letu starosti. Pokopali jo bodo jutri dop. ob 9. uri. — V Semicu na Belokranjskem je v ponedeljek umrl g. Ivan Zurec, veleposestnik in trgovec, star 62 let. Pokopali so ga večeraj popoldne. N. p. v m.l

— Poročil se je g. Ivan Mule iz Nadleska z gdč. Ivanke Korosec iz dobroznane in obšespoštovane Ponudove obitelji.

— Odprava železniških komisaritov. Notranje ministrstvo je izdalo odlok, s katerim se odpravljajo komisariti železniške policije v Terezinopolju, Tekiji, Velikem Beckereku, Sunji, Mostarju, Sarajevu, Bos. Brodu, Sremski Mitrovici, Lapovu in Bitolju.

— Beneške vžigalice domačega izdelka. Uprava državnih monopolov je sklenila, da takoj uvede izdelavanje razkošnih beneških vžigalic, ki se bodo prodajale v kartonskih škaticah. Vžigalice pridejo v promet s 1. septembrom t. l.

— Francosko donavsko brodovje v Belgradu. Te dni pričakujejo v Belgradu prihod francoskega donavskega brodovja. Obisk bo oficijeln in bo veljal naši mornarici. Francosko brodovje ostane v Belgradu tri dni.

— Stari ljudje. V okolici Paračina v Srbiji živi več ljudi, ki so stari nad 100 let. Najstarejši med njimi je neki Veličković, ki je 120 let star. Starček še jako dobro vidi, tudi apetit ima dober, samo sluh mu je nekoliko opešal. Na polju dela še vedno lažja dela, če pa onemore, pase ovce.

— Potrjena obsodba. Zagrebško najvišje sodišče je potrdilo obsodbo, s katero je bil znani morilec Hrvoje Paskijević obsojen na 10 let ječe. Paskijevića bodo prepeljali v Mitrovico, kjer obstoji za mladostne kaznjence poseben oddelek.

— Neznan vtopljenec. V Zalogu pri Metliki mestnem Logu sta našla v reki Kulpi ribiča Dragutin Natković in J. Šegavič v koronine zapleteno truplo možkega vtopljenca. Izvlekli so ga z veliko težavo iz vode. Ker niso našli na truplu nobenih znakov nasilja, so prepeljali vtopljenca v mrtvašnico v Metliki, kjer je bil po zdravniškem ogledu na tamšnjem pokopališču pokopan. Vtopljenec je moral biti že delj časa v vodi. Od trebuha do glave je bil popolnoma gol. Mož je bil star okrog 35—40 let, je srednje postave, ima okrogel obraz, rjave brke in lase, oblečen v dvojne črne hlače in spodnje hlače in obut v čevlje na zadrgo. Kdor bi o vtopljenca kaj vedel, naj javi žandarmariji ali policiji.

— Pobegla šivilja. 20 letna Katica Kočeva, doma iz Starega trga, se je učila šivanja pri šivilji Antoniji Romšak v Kočevju. Kaj je zmedlo deklico glavo, ne vedo, zvedelo pa se je, da je zginila in je vzela s seboj za popotnico bankovec za 1000 Din. Rekla je gospodinji, da se pelje v Novo mesto k zobo-zdravniku, odpeljala pa se je na Hrvaško.

— Kako se da lepo živeti brez dela. Ta težavni problem sta na zelo priprosto način rešila v Zemunu dva lahkoživca, ki sta iznašla sledeči način življenja brez dela: Eden je stanoval v Zemunu, drugi pa v Belgradu. Iz Zemuna je prišla vsak dan v Belgrad poštna nakaznica, glaseča se na 9 dinarjev. Taka nakaznica je prišla vsak dan tudi zemunsko pošto. K devetici sta gospoda prijatelja nato še pripisala 90 in tudi v črkah dopolnila »devet« še z besedami »stotina devetdeset«. Na poštni blagajni so jima potem mirno izplačevali 900 dinarjev dnevno. To sta uganjala tako dolgo, dokler se ni začela policija zanja zanimati zaradi njunega potratnega življenja.

— Razbojniki v Južni Srbiji. Dne 2. t. m. je 18 močna razbojniška družba na cesti med seloma Izvor in Lazaropoljem v gališkem okraju, tetovsko okrožje, z naperjenim orožjem tekom dne polovila 15 kmetov, jim odvzela konje in jih odvedla v bližnjo šumo. Tu so se morali kmetje do golega sleči, nakar so razbojniki pobrali denar in druge dragocenosti, pa tudi vse boljše kose obleke. Potem so kmete zvezali po tri in tri skupaj in jih, ko je nastopila noč, odgnali — bose in napolgole — preko planine Bistre. Na planini je bil mnogokd še sneg in kmetom so krvavele noge. Tako so šli vsi noč brez počitka. Proti jutru je omagal med kmeti starček Iso Čadija in se zgrudil. Na povelje svojega »kapetana« Maslama so razbojniki starčka zaklali in njegovo truplo zavlekli v šumo. Ob 10. uri dopoldne se je družba ustavila v dolini »Araminski kamen« in tu ostala do večera. Tekom dne se je iztrgal pes enega izmed kmetov in začel bežati. Razbojniki so streljali za njim in ga ranili, a pes je vendar dospel v Izvor in tam začel žalostno lajati in tuliti. Vaščani so takoj uganili, kaj se je moralo zgoditi, a na pomoč niso mogli misliti, ker so bili brez orožja in ni v bližini nikake orožniške postaje. V tem je razbojniški poglavar v Araminskem kamenu odredil, da se vsi kmetje razen dveh mladeničev izpuste. Pred odhodom je kmetom izjavil, da vzame mladeniča kot talca, ki ju bo izpustil še-le tedaj, kadar pošljejo zanj otkupnino v znesku 400 zlatih lir (150.000 Din). Čakal bo na otkupnino 10 dni, ako je dotlej ne bo, bo dal talca usmrtiti. Prestrašeni kmetje so odšli do Tajmišta, kjer so ves dogodek javili orožnikom. Oblast je takoj odredila zasledovanje razbojnikov, a kakor ponavadi — brez uspeha.

— Ogljufane čipkarice. Podpisani Vinko Kavčič, čevljarski pomočnik, Dobračeva 13, izjavljam, da nisem identičen z nekim Vinko Kavčičem, ki je tukaj ogljufal razne čipkarice, kakor je bilo objavljeno v »Slovenec« od 18. maja 1924 pod notico »Ogljufane čipkarice«.

— Pasite na deco! Na samotni poti blizu Potokov pri Javorniku je napadel neznanec neko desletno deklico. Nesramen napadalec je bil 30 do 35 let star, srednje velik, podol-

Prosveta.**Zmotna luč v Delhi.**

(Spisal I. Kreiten O. V. D. — prevel prof. F. Omerza.)

I. Kreiten je podaril svojemu narodu že več duhovitih dramatskih del verske in vzgojne vsebine. Ker je pisatelj sam zelo skromen mož, so ga pisatelji takorekoč prisilili, da je dovolil natisniti svoje spise, ki so zelo priljubljeno čtivo zlasti še dijaški mladini.

V žaloigri »Zmotna luč v Delhi« rešuje pisatelj problem, kako osredotočiti človeštvo, problem, katerega se lotevajo najidealnejši duhovi.

Naj Krizanega indijskim rodovom z ljubeznijo, možjo z nebes, resnico oznanjajo pobožni sli povsod!
Altarje Kristusu gradim naj, pusti!
Potem naseli mir se in omika.

(Govori misijonar Aquaviva.)

Vsebinski je na kratko tale: Indijski cesar Akbar (1556—1605), »kralj po meču« želi utrditi svoj prestol. Ker »trdnjše ni vezi kot vez je vere«, v svojem cesarstvu ima pa pripadnike troje verstev: katoličane, bramanse in moslimane, si govori:

Iz verstev treh bom zgradil eno luč.

Da bi svoj cilj dosegel, pokliče na svoj dvor misijonarja Aquavivo S. J. (1580), zastopnika katoliške vere; da pridobi bramanse, izpusti njih kneze, ki jih je zavajeval v strahoviti bitki pri Taturu. Zastopnik moslimov pa je vzgojitelj Akbarjevega sina Marad-Hakima. Prav odločno pove Aquaviva, da »za Mohameda poleg Kristusa prostora ni«. Varana, knez bramanse, izjavi, da nasprotstvo ver ni spravljivo. Hakim pa tako sovraži drugoverce, da niti ne govori o združenju moslimanske vere s kako drugo vero. Vkljub temu Akbar ne neha upati v svet in sad svojega novega nauka. Varanovega sina Sidya, ki ga je obdržal za talnika — Varano pa pognal v izgnanstvo, ker

ko skala trden je ponos bramanse, — hoče pridobiti za se. A ta se oklene Aquavive in postane kristjan. Varana se vrne skrivaj iz izgnanstva in pride o polnoči na Akbarjev vrt, da reši sina, katerega je o tem obvestil. A knez Putra — bivši tovariš Varanov — je načrt Varanov izdal Akbarju, ki je vrt zastražil in Varano ujel. Ker pa

zvižča bistra ni v nečast bramanu

se Varana hlina, da bo sprejel Akbarjevo luč in pridobil vse kneze zanj. Zato ga Akbar zopet izpusti. V resnici pa hoče Varana »domovino rešiti trinoga« in to pove svojemu sinu Sidyu. A ta ga svari

ne množi krivde najine z umerom.

Umor je strašen greh.

Ker Varana ne odneha, pove Sidya Akbarju, kaj namerava njegov oče. Prosi pa cesarja, naj ne umori očeta, kar mu Akbar obljubi. Ko se Varana vrne, da izvrši svoj sklep, mu Sidya razodene, da »cesar že ve kaj nameravaš; povedal sem mu je«. Varana zato zabode sina. Nato skoči na Aquavivo, a v tem trenutku vstopi Akbar in Varano ustrelji.

Ko Akbar vidi, da se njegove sanje ne bodo uresničile, da vsa Indija hiti proti njemu in da je edini sin njegov Murad vsled slabe vzgoje Hakimove postal pijanec, v pijanosti pa izpil čašo zastrupljenega vina, ki je bilo namenjeno cesarju, zbesni in zakliče:

Od sebe vrgel bom ljubezni plašč
in zopet strašno s staro divjostjo
udaril bom sovraga, da vsak
ponosen vrat ukloni se do tal mi
v rdečo kri.

Aquaviva mu pa ob slovesu zakliče:

Tvoj dragi svet se zruši v prah,

če s krvjo ga boš gradil. Z Bogom!

Med dejanji je polno scen, ki kažejo intriganstvo na dvoru, kako ljubko Sidya svari Murada pred uživanjem in očeta pred umorom.

Igro uprizore v nedeljo 25. maja ob 4 popoldne gojenci zavoda sv. Stanislava v Št. Vidu nad Ljubljano v čast in veselje svojim staršem in vsem prijateljem zavoda. Dijaški orkester pa bo izvajal pod osebnim vodstvom g. prof. Vojteha Hybaška več muzikalnih partij.

I. Komljanec.

pr Mladinska matineja, ki je bila napovedana kot XII. muzikalno predavanje za nedeljo, 25. t. m., odpade, ter se ta spored uvrsti v prihodnji ciklus muzikalnih predavanj. Matineja se odpove le vsled zakasnitve. Ker sedanji čas ni več primeren za notranje dopoldanske koncerte. Mladina, ki ima sporede, naj iste prinese v Matično knjigarno, kjer dobi povrnjen denar.

Botre že sedaj

opozarjamo, da nudi najboljši, okusno in skrbno izdelane deške OBLEKE po nižji ceni, kakor druge slabe obleke. Ie

Drago Schwab, Ljubljana.

Chinoferrin kina železnato vino, najboljše sredstvo proti slabokrvnosti, boleznim v želodcu in najboljše okrepevalno sredstvo pri rekonvalescenci. — Dobiva se v vsaki lekarni.

Gospodarstvo.**Dve ministrski izjavi.**

Kongresa gospodarskih krogov v Skoplju sta se udeležila dva ministra in sicer trgovinski in finančni. Ne vemo iz kakšnega razloga pa nista prišla na zagrebški kongres, najbrže iz političnih razlogov. Na tej konferenci v Skoplju sta poročala oba ministra, iz katerih poročil posnemamo sledeče momente.

Prvo, kar je pri tem zanimivo, da sta kolidirala oba ministra v vprašanju novih borz. Tako se je minister za trgovino izjavil, da je za ustanovitev novih borz, medtem ko je finančni minister proti temu, češ dve borzi v Zagrebu in Belgradu komaj kontrolirani in da se mu je težko boriti s še par takimi ustanovami. Kdo bo sedaj zmagal v vprašanju novih borz, je nedogledno. Vsekakor je pa le nekoliko čudno, če vlada nima v tem pogledu enotnega programa, če podasta dva ministra dve nasprotujoči si izjavi v važnem vprašanju glede ustanavljanja novih borz.

Druga interesantna izjava je finančnega ministra Stojadinovića glede valutne politike. Do sedaj se pravzaprav ni točno vedelo, kaj hoče finančni minister s svojo valutno politiko. Mi smo sicer že pred nedavnim časom v notici o Narodni banki omenili, da se da sklepati iz zmanjševanja obtoka bankovcev na namero finančnega ministra dvigniti kurz dinarja. Šele sedaj je finančni minister jasno povedal, da gre njegova finančna politika za tem, da dinar polagoma narašča, kar pomeni, da on smatra perijodo stabilizacije kot končano in da nastopa v njegovi politiki nova doba — doba naraščanja dinarske vrednosti. Da bo ta politika uspešna, veruje finančni minister na podlagi povečane izvoza in zmanjševanja obtoka bankovcev.

V krizi, ki pretresa naše gospodarstvo, priporoča minister rešitev — povlsanje vrednosti dinarja rešitev, ki bo po njegovem mnenju prinesla izboljšanje. Gospodarski krogi naj počakajo, pa se bo dinar popravil in z njim vse naše gospodarske prilike. Nekoliko preveliko moč ima pa le porast dinarja, ki naj ozdravi vse rane našega gospodarstva. Naši gospodarski krogi pa naj sami premislijo, če bo z zvišanjem dinarja rešena tudi sedanja kreditna kriza.

Revizija kreditov pri Narodni banki.

Pri Narodni banki se rešuje te dni vprašanje in izvršuje se posel, ki bo izvala mnogo kritike in komentiranja. Narodna banka namerava nanovo revidirati kredite privatnim zavodom in podjetjem. Po zakonski odredbi more dati Narodna banka kreditov v trikratnem znesku metalne podloge, t. j. sedaj približno 1.4 milijarde dinarjev, kar je za naše gospodarstvo z ozirom na njegove velike potrebe vsekakor premajhna vsota. Še težja pa je naloga zmanjševati sedanje majhne kredite, s čimer se peča upravni odbor banke v vsakodnevni sejah. Narodna banka nima razpoložljivega denarja za nove kredite in mora provajati revizijo že obstoječih. Sedaj uprava ne bo dovoljevala nikakih povišanj starih kreditov. Zmanjšuje pa stare kredite zaradi tega, da bi zadovoljila upravičene želje novih prosilcev, ki čakajo že oddava na podelitev kredita. Za likvidacijo reduciranih kreditov bo uprava pustila dovolj časa, da se izvrši likvidacija brez pretresa in škode za dolžnika. Isti rok se bo dal tudi onim, katerih krediti so popolnoma ukinjeni.

Revizija je začela z Belgradom in je tu že dovršena. Revizija je prinesla skoro vsem zmanjšanje kredita, ki gre od 5—30% danih zneskov, ker je bila zelo stroga.

Radi revizije kredita, ki spadajo pod filijalo Zagreb, so pozvani ravnatelji in člani uprave Narodne banke iz Zagreba v Belgrad.

Koliko bo revizija prinesla novih sredstev, je danes težko predvidevati. Vsekakor se mora Narodna banka vrniti na podlago, ki jo daje zakon. Po izkazu z dne 8. t. m. je znašala metalna podloga 453 milijonov, kar pomeni, da Narodna banka ne more izdajati več nego ca. 1.3—1.4 milijarde dinarjev posojil na monico in vrednosne papirje. Vsekakor nade, ki so jih stavljali naši gospodarski krogi na kredite Narodne banke, niso izpolnjene.

g Novisad. — Položaj na žitnem trgu. Situacija je izpremenljiva. Ponudb je veliko, povpraševanje majhno z izjemo krušne moke in ovasa. Tekoči teden se začne poljsko delo, vsled česar bo ponudba oslabiljena. — Stanje posevkov je in ječmen dobro. Pšenica je radi velikega deževja gosta in je že povprečno 80—90 cm visoka. Potrebno je sedaj lepo vreme. Deževje bi v bodoče samo škodovalo, ker se ne bi moglo zrnje razvijati, vsled česar bi bila tako kvaliteta slaba kakor tudi količina majhna. Tudi koruza zelo dobro kaže. Istotako oves in ječmen. Cene pariteta bačke postaje: pšenica 79/80 kg 2% (Bačka, Banat) 315 Din, koruza dumpnat 225 Din, koruza za maj, juni, kasa duplkat 232.50 Din, ječmen 67/68 kg 325 Din, oves 290 Din, moka 0 gg inklusive vreče 490 Din, moka 0 g 485 Din.

g Sladkorni trg. Položaj na svetovnih trgih sladkorja je obče zelo slab kljub temu, da je bilo v zadnjem času javljeno nekaj poviškov iz Newyorka. Cene gredo z ozirom na pričakujočo dobro letino še vedno navzdol, trgovci praznijo svoje zaloge, tako da so skladišča največjih sladkornih trgov postala skoro prazna in mrtva. Današnje borzne cene v Trstu so sledeče: prsto postaja Trst za 1000 kg kokastega sladkorja Lstg. 28, —, —, za isto količino češkega kristala Lstg. 26, —, —. Po največjih poročilih začne v tekočem letu izvažati tudi Italija, katere do sedaj ni nikdar sladkorja eksportirala. Govori se o količini tisoč vagonov, katere bo dana za izvoz. Za novo kampanjo ni bilo storjenih še prav nikakih kupčij, dasiravno se sladkor ponuja po zelo nizkih cenah.

g Ormoški okrajni zastop priredi dne 31. maja t. l. na mestnem sejišču v Ormožu razstavo goveje živine pingavske pasme. Namen razstave je, da se na eni strani zainteresirajo domači živinorejci, da se še z večjo vneto oklenejo te panoge domačega gospodarstva; na drugi strani pa, da se pokaže javnosti in merodajnim faktorjem stanje naše živinoreje in uspeh pogojnega dela. Otvoritev razstave ob 10. uri. Z ozirom na ugodne železniške zveze se pričakuje mnogobrojen poset.

g Za ureditev valute na Reki. Te dni je odšla v Rim komisija reških gospodarskih krogov, da poda finančnemu ministru primerne predloge za zamenjavo reške in jugoslovanske valute na Reki.

g Belgrajska borza. Lani je znašal promet na belgrajski borzi dve milijardi 663 in pol milijona dinarjev napram 1 milijardi 197.3 milijonov dinarjev l. 1922. Od lanskega celokupnega prometa odpade na devize dve milijardi 597.8 milijonov dinarjev, na državne papirje 323 milijonov dinarjev, na valute 26 milijonov dinarjev, na delnice denarnih zavodov 62 milijonov dinarjev in na delnice industrijskih podjetij 12 milijona dinarjev. Transakcije deviznih poslov so bile: Na London (494 milijonov dinarjev, Rim — Milan (438), Praga (430), Ženeva — Curih (344), Dunaj (255), Newyork (234), Paris (212), Amsterdam (45), Bukarešta, Solun, Berlin, Budimpešta, Sofija, Bruselj, Kopenhagen, Kristijanija, Varšava. — Leta 1919. je znašal promet belgrajske borze 162 milijonov dinarjev, l. 1920. 643 milijonov, l. 1921. 1052, l. 1922. 1197 in leta 1923. 2663 milijonov dinarjev. — Članov borze je bilo lani 312, obiskovalcev 74, kotiralo je 51 vrednosnih papirjev in pred borznim razsodiščem se je razpravljalo o 51 pravnih ssporno vrednostjo 4 milijonov dinarjev.

g Cene življenskih potrebščin v Belgradu. Če vzamemo cene za marca lani = 100 (t. j. za gotovo količino predmetov si moral dati v marca (1923, 100 dinarjev), je bila januarjska številka letos 104.66, kar pomeni da so cene narasle za približno 5 odstotkov. Februarska številka je bila 104.76, marčna 102.34 in aprilska 102.53. Iz tega je razvidno, da so cene v Belgradu (v nadrobni trgovini) padle od januarja do marca letos in da so obdržale v aprilu letos približno isto višino kot v maren.

g Zagrebški sejm 1924. Na letošnjem zagrebškem sejmu je bilo zaključkov za 181 milijonov 890.000 dinarjev (manj kakor lani). Izlagalec je bilo 674, od teh iz Jugoslavije 425, potem iz Francije, ki je bila zelo dobro zastopana, 118, iz Avstrije 48, iz Nemčije 47, iz Češkoslovaške itd. Najbolje je bila zastopana strojna in orodna industrija (154 firm), potem tekstilna stroka (105) itd. Poslovalo se je poleg v gotovini tudi na kredit večinoma kratkoročni.

g Vpis v trgovinski register. V trgovinski register se je vpisala firma: Srečko Potnik in drug, parna destilacija in prodaja esencij eteričnih proizvodov, eterjev.

g Likvidacija. »Agrarica«, veletrgovina z deželnimi pridelki, družba z o. z. je prešla v likvidacijo.

g Izvoz lesa preko Gruža. »Dubrovački list« prinaša o izvozu lesa preko Gruža sledeče podatke: L. 1913 je znašal izvoz 280.778 kubičnih metrov, l. 1923. pa samo 223.825 m³. Lani je šel izvoz največ v Italijo (137.885 m³) v Anglijo (45.110 m³), v Egipt (12.454 m³), v Francijo (11908 m³), ostanek pa v Grčijo, Tunis, Albanijo, Maroko in Holandijo. Gruška luka je premajhna in se promet ne more v zaželeni meri razširiti.

g Cene žitu na poljskem trgu. Na poljskem žitnem trgu so bile cene žitu sledeče: pšenica 20.25 zlotih, ječmen 12 zlotih, oves 12.50 zlotih. Cene se razumejo za 100 kg brez užitinskega davka in brez transporta. Sto švicarskih frankov je 92.50—92.55 poljskih zlatov.

g Obtok bankovcev v Nemčiji je znašal po izkazu z dne 7. t. m. 787 milijonov zlatih mark.

g Finance sovjetske Rusije. Proračun Unije socijalističnih sovjetskih republik izkazuje za l. 1923—24 izdatkov v znesku 700 milijonov zlatih rubljev, dohodkov pa 579 milijonov, torej deficit 120 milijonov zlatih rubljev.

g Ogrski dolg. Senat Združenih držav je ratificiral pogodbo o ogrskem posojilu. Sedaj mora to pogodbo podpisati še ameriški ministrski predsednik.

gastega obraza, bled, s pristrženimi brkami, oblečen v plavo ševjotasto obleko in plavkast klobuk. Ponujal je dekletu celo nekaj denarja, toda deklica mu je srečno utekla, napadalec pa je pobegnil v gozd.

Primorske novice.

p Odhod oo. kapucinov iz sv. Križa. Poročilo v »Slovenec« o opustošenju kapucinskega samostana v Križu na Vipavskem, posneto po tržaški »Edinosti«, ni točno. Resnica je ta: Tretjo nedeljo po Veliki noči so bili pevci in pevke, ki brezplačno pojo celo leto v ondodni cerkvi, povabljeni na malo južno, in sicer z unaj samostanske klavzura. Zalost je legla na vse in niti pevalo se ni radi bližajočega se odhoda oo. kapucinov. Dne 18. maja so oo. kapucini, kakor je bilo od predstojnikov določeno, zapustili samostan in ključje samostana izročili mestnemu župniku. Vzeli so s seboj, kar je njihovega, drugo so pustili tam, tudi trtje so lepo obrezali. Kar je več pisala »Edinost«, je vzrastlo v bujni domišljiji poročevalca. — P. Gabrijel Bajc, gvardijan.

p Mussolini častni meščan Trsta. Včeraj, 20. maja, se je vršila slovesna seja tržaškega občinskega sveta, na kateri so podelili ministrskemu predsedniku Mussoliniju častno meščanstvo.

Ljubljanske novice.

lj Francosko odlikovanje pesnika Župančiča. Francoska vlada je odlikovala pesnika in predsednika francoskega instituta v Ljubljani g. Otona Župančiča z redom viteza častne legije. Odlikovanje mu izroči francoski konzul g. Flach v četrtek, 22. t. m. v dvorani francoskega instituta (Deželni muzej). K tej slovesnosti si usoja vabiti francoski institut vse častilce našega velikega pesnika.

lj Akademsko društvo Jugoslovanskih tehnikov v Ljubljani se kar najtopleje zahvaljuje cenj. občinstvu, ki je s svojimi darovi o priliki njegovega cvetličnega dne pripomoglo do tako krasnega uspeha in upa, da mu ostane in nadalje naklonjeno v njegovem delovanju za napredek tehniške mladine. Istočasno se zahvaljuje vsem cenj. gospodičinam in gospodom, ki so s svojo požrtvovalnostjo pripomogli, da je prireditel tega dne tako dobro uspel.

lj Tedenski zdravstveni izkaz. Od 11. do 17. maja 1924 je bilo v Ljubljani rojenih 21, mrtvorojen 1, naknadno prijavljena 3 rojstva; umrlo je v tem času 17 oseb, od tega 3 tujci. Vzrok smrti v 2 slučajih jetika, v 4 srčna hiba, bolezni žilja, v 2 rak, ostalo drugi naravni smrtni vzroki.

lj Nalezljive bolezni v Ljubljani. V času od 11. do 17. t. m. je bil v Ljubljani naznanjen 1 slučaj škrlatice in 2 slučajja dušljivega kašlja.

lj Policijske ovadbe. Včeraj je bilo vloženih na policiji 28 ovadb, in sicer radi tatvine 6, radi kaljenja nočnega miru 7, radi pijanosti in nedostojnega vedenja 1, radi kršenja cestnopolicijskega reda 9, radi prekrščenja policijske ure 1, radi pasjega kontumaca 2, radi neporavnane cehe 1 in radi nezdge 1.

lj Tatvine. Posestniku Ivanu Kunaverju iz Kleč je bilo ukradeno v Trnovskem logu več raznega orodja in skupni vrednosti 1300 Din. Delavcema Matevžu Brezniku in Antonu Jeršetu iz Šiške je bila ukradena iz skupne spalne sobe rjava usnjata listnica, vojaška izpustnica, en bankovec za 10 milijonov in bankovec za pol milijona nemških mark, srebrna žepna ura z verižico in obeskom, srebrna dvajsetica in en ključ, v skupni vrednosti 600 Din. Okradel ju je brčkovec kak dober tovariš, ki je poznal njune razmere in ki je pričakoval večji plen.

lj Nprevleden kolesar. Na levem hodniku Hradekega ceste je povozil mesarški vajenec pri Anžiču Anton Tomazin delavčevo ženo Uršo Precejelj iz Hrušice. Žena je padla po tleh in se je poškodovala na levem kolenu in je pri tem prekučila košaro, ki jo je nosila na glavi in v kateri je imela razna živila in med temi tudi jajca. Žena ima poleg poškodbe na nogi še okrog 60 Din škode.

lj Prijazni družbi. V Černetovi gostilni v Zgornji Šiški sta se ločili dve veseljaški družbi. Zunaj gostilne sta se začeli obmeljavati s kamenjem in ta bombardement se je nadaljeval skoro po celi poti do Ljubljane. Pri tej priliki so razbili razposajenci več šip pri Križarju, Weisu in pri Černetu, pri Habjanu pa so podrli leseno ograjo. Napravili so precej škode, a bodo vse lepo povrnili, ker jih ima policija že »na gorkem«.

Naznanila

Redni občni zbor Organizacije javnih namočencev somišljenikov SLS se vrši dne 24. t. m. ob pol 20. uri v kleti I. del. kons. društva, Kongresni trg 2. K polnoštevilni udeležbi vabi — odbor.

Muzejako društvo v Ptujju priredi v petek, dne 23. maja 1924 ob 18 v gledališču znanstveno predavanje s skioptičnimi slikami. Predava gosp. dr. Izidor Cankar, vseuč. profesor v Ljubljani, o težnjah sodobnega slikarstva.

Lovske kroge opozarjamo na ustanovni občni zbor »Kluba ljubiteljev brakov« v četrtek, dne 22. t. m. ob 8. popoldne pri »Šestici« na Dunajski cesti. Pripravljani odbor.

Cerkveni vestnik.

v Križankah je danes zvečer ob 8. uri v družbeni dvorani izvanredni shod ondotne moške in mladeniške Marijine družbe. Prosimo, polnoštevilno.

Orlovski vestnik.

Prva orlovska akademija v Karlovcu. — Nad pričakanje je lepo uspela svečana orlovska akademija v Karlovcu v nedeljo, 18. maja. Marsikdo, ki je smatral napoved tega prvega nastopa za drznost, mora priznati, da je akademija prinesla prelep uspeh in vžgala mnogo ognja za smisel orl. org. v Karlovcu. Po prihodu gostov iz Belekrajine se je razvil po mestu krasen spreved, pač prvi te vrste po Karlovcu. Marsikateri Karlovčan se je predramil in uvideval, da hoče Orlel tudi po Hrvatskem raztegniti svoja krila. — Pri svečani akademiji so br. Karlovčani pokazali, kaj so že dosegli kljub težavam, ki jih imajo. Vrstila se je telovadba, deklamacija, govor in mnogo poučnega o alkoholu in nikotinu je nudila trodejanka »Dim«. Nastopili so tudi br. iz Zagreba, Črnomlja in Metlike. Velika dvorana »Zorin-doma« je bila polna odličnega občinstva, ki je sledilo vsem točkam. — Po akademiji se je vršil komerz, kjer je še pridobival ožen vseh navzočih na netivu. Brate Slovence je navdušeno pozdravil g. dr. Ciril Brajša, odvetnik v Karlovcu, ki se je s svojo soprogo najbolj trudil za akademijo. Odgovoril mu je g. kaplan Anton Vovk iz Metlike. Besede priznanja in navdušenja so izrekli tudi g. Danica Bedeković, tajnica »Hrv. kat. ženske zveze«, g. Josip Kratina, kot zastopnik »Hrv. orl. saveza« in g. kaplan Andrej Ilc iz Črnomlja. — Bratom ob Kulpi želimo krepkega razmaha in uspehov!

Že nad 60 let najljubše hišno sredstvo proti boleznim prebave so Markove kapljice iz Mestne lekarne v Zagrebu, ki se dobe za originalno ceno v lekarni Leustek.

Poizvedovanja.

Našla se je v nedeljo od Medvod do Ljubljane torbica z dežnim plaščem. Dobi se: Poljanska cesta 54, vrata 18.

Najcenejše in najnovije obleke za dame in gospode dobite samo: Selenb. ul. 3. Gričar & Mejač.

Čarugova razbojniška tolpa pred sodiščem.

Osijek, 19. maja.

Današnja razprava je bila senzacionalna. Pričela so se prva priznanja.

V soboto je Prpić cel dan tajil, da bi Čaruga bil udeležen pri umoru gozdarja Pirkmajerja. V nedeljo je postal Prpić zelo zamišljen, zvečer pa je prosil ječarja za razgovor. V navzočnosti treh prič je izjavil, da je Čaruga vodil tolpo v Tompojevce. Oni skrivnostni »Sega« — je Čaruga.

Danes je takoj odpočetka razprave predsednik Marković velel orožnikom, naj Čarugo odpeljejo iz dvorane. Čaruga je čudno pogledal in šel.

Predsednik nato vpraša Prpića, če je res sinoči jetničarju pred tremi pričami pripovedoval, da je Čaruga izvršil roparski umor v Tompojevcih ter Pirkmajerja ustrelil.

Prpić to potrdi ter še enkrat opiše vse dogodke. Vodja tolpe, o katerem je v soboto govoril priča Tomljenović, ni bil nihče drugi ko Čaruga sam.

Predsednik: Zakaj pa ste prej drugače izpovedovali?

Prpić: Ker me je Čaruga pregovoril. Iz

svoje celice mi je poslal listič, v katerem me je natančno podučil, kako in kaj naj pred sodiščem izpovem. Potem še pove, da so imena »Sega« in »Tomač« izmišljena.

Po tej senzacionalni izjavi veli predsednik Čarugo zopet privesti v dvorano. Čaruga pride, obstoji ter gleda s široko razprtimi očmi, kakor bi pričakoval kaj strašnega.

Predsednik z odličnim glasom Čarugi: Prpić priznava, da ste vi bili v Tompojevcih ter da ste vi ubili nadgozdarja Pirkmajerja. Čaruga prebledi ko zid ter jeclja je izusti besede: Nimam pojma o teh stvareh. Bom dobil priče, ki bodo moj alibi dotičnega dne dokazale.

Konfrontirata se Čaruga in Prpić. Prpić veli Čarugi v obraz: »Moj ljubi Jovo, ne pomaga ti še naprej tajiti. Priznaj vse, četudi bi imel radi tega živeti samo dve uri.«

Čaruga odgovarja, da to ni res in da o tem nima pojma.

Prpić prime nato Čarugo za ramo in mu pravi: »Sedaj stojiva pred sodiščem in svoji usodi ne moreva več uti. Zato bodi pameten in priznaj, četudi bi ti imeli takoj sedaj vreči vrv okrog vratu.«

Čaruga: Na tvoje besede ti rečem eno besedo: Lažeš!

Prpić: In jaz pravim tebi: Ti lažeš; Ti si z menoj bil v Tompojevcih.

Čaruga: Nisem bil tam. Moje priče bodo to potrdile.

Nato se razpravlja tolpojavstvo v Bološki Dubravi na škodo Toma Slakovića. Prpić priznava, da je bil tudi tu zraven in da je bil vodja Čaruga. To potrdi tudi Čarugi v obraz.

Čaruga kriči Prpiću: Lažeš!

O ropu v Gunji na škodo Pfaffa in Sudića izpove Prpić, da tega podjetja ni vodil Čaruga, marveč Prpić Mali (ki ga ne morejo dobiti).

Zagovornik Prpićev dr. Städtler vpraša obtoženca, kako je zašel v Čarugovo tolpo.

Prvič pripoveduje, da je bil nekega dne najet za neko gozdno delo. Ko je prišel v gozd, so ga vzeli seboj k napadu na drezino našiške tovarne. Pri tem je bil ubit orožniški narednik Tintor. Nato pripoveduje, da bi se bil rad rešil te tolpe, ker ima ženo in otroke in ker je izprevidel, da ta poklic ni zanj. Toda vsi poskusi so se mu ponesrečili. Čaruga je od njega zahteval, naj podpiše pogoje za sprejem v tolpo, kar pa je vedno odklonil.

Čaruga: Prpićeva pripovedovanja so zlagana.

Prpić: Povedal sem resnico.

Čaruga: Lažeš!

Pri ropu v hiši Davida Ausländerja v Ivankovem, pravi Prpić, da je vodil tolpo Prpić Mali, ki ga je podpiral Čaruga.

Popoldne je bil zaslišan tretji obtoženec Luka Šulentić. Velik in močan človek, ki pri prihodu v dvorano strašno ropota. Leva roka je z verigami prikovana na desno nogo, da je enkrat že skoro ušel, ko je snel železo iz okna.

Na vprašanje, če je razumel obtožnico in če je kriv, odgovarja, da je razumel, a ni kriv.

Predsednik: Pa čisto nič niste krivi?

Šulentić: Pa prav nič!

O vseh zločinih je le slišal, nikjer ni bil zraven, le v Tompojevcih je bil zraven slučajno. Bilo je pa to tako: Šel je obiskat mater v Tompojevce. Na potu ga je srečalo 5 ali 6 orožnikov. Zapovedali so mu, naj gre z njimi. Dali so mu puško in veleli, naj straži pri vratih. Slišal je krik in strele v sobi. Orožniki so izginili in ni nobenega poznal.

Na vprašanje, če je bil Čaruga zraven, odgovarja, da ne ve, da pa mu je to pripovedoval Prpić.

Beli kunci so bili njiju navadna hrana. Samo enkrat, v krasi mesečni noči, je Kazan utrudil mladega damjeka in ga ubil. Ker je bil plen pretežak, da bi ga bil mogel prineesti volkulji Sivki, jo je tekol iskati in jo privedel do njega.

Nato je pa prišel veliki požar.

Volkulja Sivka ga je zaduhala, ko je bil ogenj še dva dni daleč na zapadu. Oni večer je bil solnčni zahod medel in temačen. Luna pa, ki se je dvigala na nasprotni strani neba, je bila vsa rdeča in škriatasta. Kadar tako vzhaja iz pustinje, jo Indijanci imenujejo »krvavočo luna« in zrak se na polni danje z znamenji nesreče.

Naslednje jutro je postala volkulja Sivka čudno nemirna in proti poldnevju je tudi Kazan zavonjal v zraku to, kar je bila ona že zdavnaj prej vedela. Duh je postajal od minute do minute strašnejši in malo pozneje je gost dim zasenčil solnce.

Ogenj, ki je hitel naprej po gozdovih smrek in balzamovcev, je začel razsajati v smeri proti severu. Nato pa je veter preskočil od juga na zapad in gnal stebre dima v nasprotni smeri. Postajalo je vedno bolj gotovo, da se bo požar ustavil šele ob reki, proti kateri je premikajoči se ogenj gnil tisoče blazno prestrašenih živali.

V noči, ki je sledila, se je nebo pordečilo v neizmernem žaru in ko se je zdanilo, sta vročina in dim postala neznošna in dušča.

Kazana je bilo strah, a našel je izhod. Njemu je bilo lahko preplavati reko. Toda volkulja Sivka, ki je ni bil zapustil za trenutek, se je temu ustavljala. Ko so se njeni kremplji dotaknili vode, h kateri jo je bil

Prpić konfrontiran izpove, da je Šulentić dobro vedel, za kaj gre.

Šulentić se zagovarja približno tako kot Čaruga, a je neroden, da sam Čaruga maje z glavo. Da je prej priznal na zločine, ki jih sedaj taji, je vzrok ta, češ ker so ga orožniki »stalno mlátili i tukli, pa kako ne bi priznal.« Čaruga se smehlja.

Naši izdelki: Dvojnosladna ržena Žika v rdečih zavitkih. Dvojnosladna ječmenova Žika v modrih zavitkih. Slajena ječmenova Žika v zelenih zavitkih so najboljši! Zahtevajte le Žiko!	
--	--

Izpred sodišča.

Čaruga v Ljubljani? No, ali je imel ta zloglasni hrvatski in slavonski ropar, kruti poveljnik zelenih gorskih tičev, tudi v Ljubljani kakšne zaveznike ali celo člane? Tako si bo mislil marsikdo, ko bo prebral naslov. Takoj pa ga pomirimo in mu povemo, da Čaruga pri nas ni imel svojih zvestih zelenih tičev in da tudi za enkrat še ne pride v Ljubljano. Da pa popolnoma pomirimo morebitne že v naprej razburjene duhove, povemo sledeče: Ljubljansko »Jutro« bi si bilo rado napravilo na račun Čaruge senzačno reklamo in sicer na ta način, da je priobčilo v 40. številki v članku »Slišice iz parlamenta« in sicer pod naslovom: »Čaruga v parlamentu« tole ostro puščico proti radikalnemu poslancu dr. Miladinoviću: Tudi ta čas je doletela Čaruga, da se je njegovo znamenito ime poročalo v Narodni skupščini. Med Ninčičevim ekspozicijem je skušal dr. Miladinović parirati precej ostre medklice, nakar mu je demokrat Miletić odvrnil, da naj ne govori preveč. Očital mu je, da je en večami Čaruga za radikala in da mu je dal tudi radikalno strankarsko legitimacijo, katero so našli povodom aretacije Čaruge pri njem v žepu. Na ta očitek je dr. Miladinović zarudel, umolknil je kot grob in se je vrnil v klop, ker so se mu nedvomno vzbudili neprijetni spomini, kako je s Čarugo v prijateljski radikalni družbi v Vinkovcih izpraznil marsikak »špricer«. — Dr. Miladinović je vložil tožbo proti odgovornemu uredniku »Jutra«. Po obtožnici je »Jutro« s tem dolžilo dr. Miladinovića izmišljenih dejstev in nečastnega dejanja, ki ga more javno zelo ponižati. Zastopnik odgovornega urednika »Jutra« je izjavil po prečitani obtožnici, da urednik te notice ni bral. Prosil pa je kljub temu, da naj se dopusti dokaz resnice, češ da bo dokazal, da je bil Čaruga res član radikalne stranke, da je imel res legitimacijo in da je tudi res večkrat pil z dr. Miladinovićem v Vinkovcih. Toda očitalo se pa ni dr. Miladinoviću, da je on pozitivno vedel, s kom pije, ker je bil Čaruga včlanjen pri radikalni stranki pod napačnim imenom, pod katerim je živel kot bogat in dobro znan trgovec v Vinkovcih. V dokaz temu predlaga, da naj se Čaruga pripelje v Ljubljano in zasliši kot priča. Tudi je ugotavljal zagovornik, da se je to govorilo v parlamentu in sicer v medklici, ki ga je vrgel demokratiški poslanec radikalni v obraz. Zastopnik dr. Miladinovića pa je vztrajal pri obtožbi, češ da uživa imuniteto le popolna navedba kot referat, ne uživajo pa imunitete posebni strgani odstavki. Senat je

po kratkem posvetovanju sklenil, da se obravnava preloži, toda ne zato, da bi privedli harambašo Čarugo v Ljubljano za pričo v prilog »Jutra«, marveč le v svrhu dobave stenografskih zapisnikov dotične seje narodne skupščine, da se točno razjasni dejanski položaj. Sicer pa si Jutrov zagovornik tega tudi sam ne želi, ker bi bil tak poskus s Čarugo precej nevaren. Čaruga bi znal končno vsled njegove krivde tudi pobegniti. Sicer pa če bi se tudi taka juridična ekstravaganca od strani sodišča dovolila, bi kljub temu ne prišlo do izvršitve, ker bodo Čarugo gotovo prej obesili, preden bi se moglo to izvršiti. Torej v končno pomirjenje: Čaruge — ne bo v Ljubljano!

Orožnik — tat. Čudno se to sliši, vendar se tudi kaj takega pripeti, ker se tudi med te čuvarje reda in pravice vtihotapajo pod lepo krinko tatinske duše, ki ugled orožništva izrabljajo samo v to, da lažje in bolj brezskrbno kradejo. Podoben slučaj se je odigral pred deželnim sodiščem. V orožniški soli na Fužinah je bil ukraden 10. februarja Francu Vraglu bankovec za 1000 Din. Uvedli so strogo preiskavo, toda vse zaman. Kmalu nato pa je zopet javil Jože Minih, da mu je bilo ukradeno iz mašne knjižice, ki jo je imel zaklenjeno v kovčku, 5 bankovcev po 100 Din. Uvedli so zopet in še strožjo preiskavo in res so dobili tatu. Našli so prvi pripravniku orožniku Janušu Lutru v ovratniku orožniškega plašča zašit bankovec za 1000 Din, v čevlji pa so našli v papir zavite bankovce po 100 Din. Luter, doma iz Križevcev, evangelske vere, pol Mažar, brez vsakega drugega poklica je prvotno priznal tatvino. V preiskavi pa se je premislil in si je skoval tale zagovor. On pravi: Res sem vzel, toda ne iz dobičaželjnosti, ali da bi si napravil viharne priznanje — godilo se je to namreč v velikem tednu — marveč radi tega, da bi me spodili. Naveličal sem se tega stanu, postala mi je služba odijozna, hotel sem, da me odslove, pa me niso hoteli. Ker sem pa vedel, da tat ne more biti orožnik in orožnik ne sme biti tat, sem pa ukradel. — Sodisce bi mu bilo skoro verjelo, toda možakar je denar preveč varno in rafinirano skrival za svoj namen, ki ga je navajal in kaže ravno to skrivanje, da je hotel tatvino prikriti in si denar obdržati. Tudi ni imel nobene potrebe, da bi kradel. Imel je kot pripravnik 1200 Din plače. Za hrano, stanovanje, perilo in obleke je plačeval zavodu 600 Din in 600 Din mu je ostalo mesečno čistega za popolno prosto vporabo. Obsojen je bil na 6 tednov težke ječe, tako da je dosegel še več, kot je mislil.

Kar Vi potrebujete, je Elzafluid. To pravo domače sredstvo prežene Vaše bolečine! Poizkusna pošiljka 27 Din. Lekarne Eng. V. Feller, Donje Stubice, Elza trg št. 134, Hrv.

Meteorologično poročilo.

Ljubljana 306 m n. m. viš.

Normalna barometerska višina 736 mm.

Čas opazovanja	Barometer v mm	Termometer v C	Psichrom. difference v C	Nebo, vetrovi	Padavine v mm
19./5. 21 h	736.8	18.8	0.9	jasno	—
20./5. 7 h	737.4	16.8	0.8	jasno	—
30./5. 14 h	737.2	24.4	2.4	jasno j. zah.	—

2 hiši sta naprodaj v zvezi kot ena velika hiša, na uličnem vogalu, blizu sredine mesta v Ljubljani. Za vsako trgovino ali obrtno podjetje pripravni prostori: veliko dvorišče, zadnja hiša, 25 1—3 sobnih stanovanj, mizararska delavnica, brivski lokal, gostilna. Cena 550.000 Din. — Dopisi le v zaprtem pismu. G. nadučitelj M. BREZNIK, vila, Cesta na Rožnik št. 29, Ljubljana. 2943

James Oliver Curwood: 23

Kazan, volčji pes.

(Kanadski roman.)

(Dalje.)

V trenutku, ko je čoln izginil, je nagon dejal Kazanu, da so Jeanne, njen soprog in dete odpotovali, ne da se bodo kdaj vrnili. In vendar je hodil iz brloga, ki si ga je pripravil za poletje z volkuljo Sivko pod gostim vejevjem smrek in balzamovcev poleg reke, vsak dan več tednov zaporedoma pred kočjo.

Nemirno je pričakoval, da se kaj zgane. Toda vrata se niso nikoli odprla. Deske, s katerimi so bile obite oknice, so bile vedno na istem mestu in noben dim se ni dvigal iz dimnika. Rastline in trava so prerasčale stezo in lesene stene in duh človeka, ki se je bil vsesal v ta les, in ki ga je vonjal, je polagoma izginjal.

Neki dan je našel pod zaprtim oknom otroški čevlček. Bil je star in obrabljen, očrnel od snega in dežja. Zadostoval je pa, da ga je osrečil. Vlegel se je poleg njega in ostal tako več ur. Oni čas pa, v istem trenutku, se je dete, tisoče milj daleč, zabavalo s čudovitimi igračami, ki jih je izumila civilizacija. Šele proti večeru se je vrnil Kazan k volkulji Sivki pod smreke in balzamovec.

Edino pri teh obiskih pri koči volkulja ni spremljala Kazana. Ves ostali čas pa sta bile obe živali nerazdružljive. Če ste naleteli na divjačino, jo je Kazan zasledoval, med tem ko ga je volkulja Sivka čakala.

privedel, se je umaknila in napela vse mišice. Dvanajstkrat zaporedoma se je vrgel v tok, plaval proč in jo klical. Volkulja Sivka je sicer šla tako daleč v vodo, dokler so ji bila tla pod nogami, toda vsakokrat se je vrnila na suho.

Sedaj je bilo mogoče čuti votlo tulenje požara. Jeleni, severni jeleni, damjeki in karibuji so se metali v vodo, preplavali tok in brez vsakega truda prihajali na nasprotno obrežje. Velik črn medved, spremljan od dveh malih, ki so se le še s težavo vlekli naprej, je storil isto in mladiča sta mu sledila. Kazan ga je divje gledal in cvilil je proti volkulji Sivki, ki se pa ni hotela ganiti.

Druge živali iz Wilda, ki so se bale vode kot ona in niso hotele ali niso znale plavati, so pribežale na ozki in ploski peščen pas, ki se je malo bolj spodaj raztegal v reko.

Bil je tu velik in debel jezevec, mala vitka kuna in na stotine podlasic, ki so se stiskale na pesku kot podgane. Njih ostrski klici so se glasili neprestano.

Mnogo lisic je tudi prihitalo. Preplašene so iskale drevesa, ki bi ga bil veter položil preko reke, toda ta je bila preširoka. Tudi rodni bratje volkulje Sivke so bili tu in se niso upali preplavati reke.

Kazan se je stisnil k Sivki. Voda je kar tekla od njega in sopihal je na glas, napol udušen od vročine in dima. Razumel je, da je edina rešitev na peščenem jeziku, ki je moel v reko in vedel je tja svojo tovarišico.

Ko sta se približala zemeljski ožini, ki je vezala pesek s suho zemljo, so se razširile njiju nozdrvi in pomikala sta se le pre-

vidno naprej. Vonj ju je obvestil, da je sovražnik blizu.

V tem trenutku sta opazila velikega risa, ki je bil zasedel ožino in se široko vlekel na prehod. Trije jezevci, ki niso mogli naprej, so se zvrili v krogle in kazali na vse strani svoje bodice. Kuna, ki se je nahanjala v istem položaju, je boječje mrmrala proti risu, ki je, zapazivši Kazana in volkuljo Sivko, dvignil ušesa in ju pozorno motril.

Volkulja Sivka je vsa divja pozabila, da je slepa, in hotela se je zakaditi v sovražnika. Kazan jo je pa razburjeno renče ustavil na mestu s sunkom v ramo in tako se ni ganila, medtem, ko je Kazan sam stopal v boj.

Lahno je korakal naprej, ušesa so mu bila obrnjena naprej in njegovo vedenje ni kazalo nobene groznje. To je bila morilna strategija huskyja, ki je bil spreten v umetnosti ubijanja.

Civiliziran človek bi si nikakor ne bi mogel misliti, da se volčji pes ne bliža risu s popolnoma prijaznim namenom. Toda ris je dobro vedel, kaj ima pričakovati. Nagon, ki ga je podedoval od prednikov, ga je bil naučil, da stoji sovražniku nasproti. Ni pa vedel, da je tragedija na Sun Rocku napravila tega sovražnika še bolj divjega.

Tudi kuna je spoznala, da se bo začela velika bitka in prituhalo se je čisto k tlom. Jezevci so pa žalostno bevskali, kot mali otroci, ki se silno boje in še bolj so dvigali kvišku svoje bodice.

V oblakih dima, ki so postajali vedno bolj gosti, se je ris potuhnil na trebuh, kakor to storijo mačke, njegov zadek pa je bil pripravljen za skok.

„SLOVENEK“

je za vsakega trgovca in obrtnika najbolj primeren list za uspešno reklamo.

za oglase

Dobro je vsikdar naložen denar, ki ga inserent izda najbolj razširjenem dnevniku. Vsak oglas, pa bodisi v veliki ali pa tudi v

najbolj

propristi uspeh. Vsakomur torej, ki ima kaj naprodaj ali dobaviti, ali pa misli kaj kupiti, je „Slovenec“ za insercijo ob vsaki priliki najbolj

priporočljiv!

PRIDEN in POŠTEN
trgovski VAJENEC za špecijsko trgovino se IŠČE. — Naslov se izve v upravi pod številko 2934.

SKLADIŠČNIKA
popoln. večtega v elektro- tehnični stroki, sprejme večje industrijsko podjetje. — Ponudbe na upravo „Slovenca“ pod: „ELEKTRO-SKLADIŠČNIK“ št. 2945.

GOSPODIČNA
vešča slov., hrv. in deloma nem. jezika, slov. stenografije in strojepisja, IŠČE mesta blagajničarke ali v pisarni. Poštenost in točnost zjamčena. — Naslov pri upravnistvu pod št. 2912.

BIVŠI OROŽNIK
IŠČE kakršnekoli SLUŽBE v Ljubljani ali okolici. Ponudbe na upravo lista pod šifro „TAKOJ“ št. 2917.

UPRAVNI JURIST
IŠČE popoldanske SLUŽBE proti najhiti nagradi ali celo brezplačno. — Naslov pri upravnistvu pod št. 2929.

SPREJMETA SE DVA VAJENCA
za takojšnji nastop. Hrana in stanovanje v hiši, 3-letna učna doba. FR. SRAMEK, stavbeni, ornamentni klepar instalater ter kotlar, TRŽIČ

Pri nadžupni in dekanijski cerkvi v KAMNIKU se razpisuje do 25. junija t. l. služba ORGANISTA-CERKVENIKA
Plača po dogovoru z župnim uradom v Kamniku.

Inserirajte v „Slovenca“!

GOSPODIČNA
K OTROKOM z daljšo prakso, se išče k 3 malim otrokom. Naslov pri upravi pod številko 2910.

Proviz. potnika
vpeljanega pri industrijah, išče tvrdka A. LAMPRET, Ljubljana, Krekov trg št. 10.

PLETARJE
sprejema in daje pletarsko delo na dom Pletarna v STRNIŠČU r. z. z o. z., Slovenija. 2894

Kontoristinja
vešča poleg nemščine tudi francoščine, se sprejme. Ponudbe na: E. MALHAPE, Ljubljana, Krekov trg št. 10.

KEFIR
pristni Kavkaški, se dobi pri ZANOSKAR, Miklošičeva cesta št. 18.

DETELJA
(LUCERNA) naprodaj, trikratna košnja. Prva košnja takoj. Poizve se: Sp. Šiška, Kmetijska ulica 112. 2928

40.000 Din
dam kavcije v teku dveh mesecev in želim dobroga in stalnega mesta s prvim junijem. Sem izučen mladenič z dobrimi spričevali, zanesljiv in pošten. Ponudbe na upravo pod „KAVCIJA“.

ZA BIRMANCE!

Lepa darila
dobe BOTRI in BOTRICE najceneje v veliki izbiri pri najstarejši ljubljanski tvrdki

LUD. ČERNE
trgovina UR in ZLATNINE Ljubljana, Wolfova ulica 3.

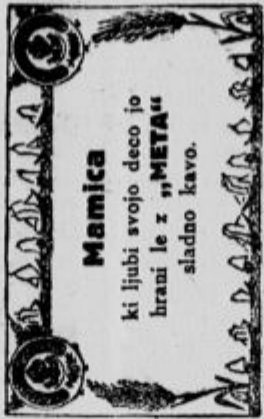
SADJARJI in VINOGRADNIKI — POZOR!
Ako si še niste nabavili

Ia MODRE GALICE
ki je 98—99% garantirana, nemške kakovosti znamke Johannisthal, v egaliziranih sodih po 100, 250 in 300 kg za ceno Din 9.40 franko Ljubljana, plačljivo takoj — storite to takoj! — Vedno je na zalogi pri tvrdki STANKO FLORJANČIČ, Ljubljana Sv. Petra cesta št. 35.

ODDA SE velik PROSTOR za SKLADIŠČE. — Kirbisch, Gledališka stolba št. 1—3, I. nadstropje. 2869

TRBOVELJSKI PREMOG in DRVA

dobavlja Družba „ILIRIJA“, Kralja Petra trg 8. — Plačilo tudi na obroke. Tel. št. 220.

MALO KUHINJSKO KREDCENCO
kupim. Ponudbe na upravo pod „Kredence“ št. 2920.

MALINOVEC
PRISTNI, NARAVNI,
1 kg 21 Din
nudi LEKARNA dr. G. PICCOLI v Ljubljani.

Krompir
po nizkih cenah tudi v manjših količinah prodaja „GOBAN“, d. z o. z., Ljubljana, Sv. Petra cesta 85. Telefon 924.

SLIKARSKA DELA izvršuje po najnovejših vzorcih

MARTIN ŽURAN,
sobni slikar — Ljubljana, Mestni trg 12 (Pod Trančo). Izvršitev točna, cene konkurenčne. 2887

Kupim **MALO POSESTVO** z gospodar. poslopljem, kjer bi lahko redil do tri krave. **RENKO FRANC, Vrata 76, Čepovan p. Gorici, Italija.**

Mizarsko delavnico
na deželi, prostorno, zelo pripravno, oddam v najem. Dopisi na upravo pod šifro „TAKOJ“. 2865

SOBO NA DEŽELI
opremljeno, išče vpok. uradnik sred. starosti, kjer bi imel priliko sodelovati, tudi brezpl. Ponudbe na upravo pod „Dobra prilika“ 2879.

V **BEGUNJAH** pri Lescah na Goreniskem je **ODDATI** letno fino opremljeno **STANOVANJE** v krasni legi, obst. iz 2 sob, verande in kuhinje, mirni in solidni stranki. Več se izve Poljanska cesta 6/II.

NAPRODAJ!
Melangeur s tremi granitnimi valjci, stroj za sladolede, 2 aparata za konserviranje sladoleda, omara za led, pisalna miza, steklena firmska tabla, različne zofe, različne pecilne priprave, razl. deli štedilnika, kuhinjske omare in mize. Istotam naprodaj večja množina časopisnega papirja. Kirbisch, Gledališka stolba št. 1—3, I. nadstropje. 2868

ODDA SE velik PROSTOR za SKLADIŠČE. — Kirbisch, Gledališka stolba št. 1—3, I. nadstropje. 2869

Salda-konti, štracce, blagajniške knjige,

amerikanske Journale, odjemalne knjižice itd.

Knjižgoveznica K. T. D. v Ljubljani — Kopljarjeva ulica 6/II.

Hrastove in smrekove hlode

v normalnih dolžinah in v debelinah nad 30 cm kupimo vsako množino franko vagon, najraje na progi Zidani-most—Brežice. Ponudbe z navedbo cene, množine in kraja, kjer se isti lahko ogledajo, na:

AND. JAKIL - Krmelj (Dolenjsko).

P. n.
šivilje gospodinjje opozarjamo, da so zopet dospeli najboljši šivalni stroji in kolesa

Gritzner v vseh opremljenih

za rodbinsko in obrtno rabo. Istotam vseh vrst čevljarjski stroji „Adler“ kakor: cilindri, levoročni in krojaški.

Pouk v **vezanju ter krpanju perila in nogavic** (štovanje) brezplačno **edino** le pri:

Josip Peteline
Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika ob vodi.
Popravila sprejemamo!

Otroški vozički

DVOKOLESA, ŠIV. STROJI, MOTORJI (novi in rabljeni) ceno naprodaj. Prodaja tudi na obroke. — Ceniki franko.

»**TRIBUNA**« F. B. L., Ljubljana, Karlovska cesta 4.

Za želo

so najboljši pravi **Marsnerovi šumetni limonadni bomboni** Dobilo se povsod. **Groslistom popust.**

Glavna zaloga Josip Vitek, Ljubljana Krekov trg 8.

Najnovejše iznajdba!

Brez kvarjenja blaga kemično snanjenje in vsakovrstno barvanje **ANTON BOC** Ljubljana, Selenburgova ul. 6/1 Glince-Vi8 46.

40 Elektro- motorjev, najboljši izdelek
2000 Elektro- žarnic
200 Elektro- lestencev, drugih svetil
ves Elektro- material najboljšee kakovosti zelo poceni
Leopold Tratnik
Ljubljana, Sv. Petra cesta 25.

Pile in rašple (Turpije).

NOVE, najboljšee kvalitete, vse vrste, vsak posamezni komad zjamčen. — Prevzamemo tudi stare pile v nanovo nasekanje. — Izvršitev v najkrajšem času, jamijsvo za prvovrstno delo; cene zmerne. **BRATA KOLENC,** tovarna za pile in parna brusilnica — Mirna, Dolenjsko.

Korespondent (ka)

za srbohrvaščino, nemško, italijansko ali francosko, se IŠČE za **LESNO INDUSTRIJSKO PODJETJE** s sedežem v **LJUBLJANI**. — Znanje stenografije daje prednost. Sprejme se le dobro usposobljena moč s trgov. prakso. Ponudbe z natančnimi podatki o izobrazbi in dosadnjem službovanju ter zahtevo plače na upravnistvo „Slovenca“ pod številko 2871 —

ISTOTAM SE SPREJME IZURJENA STROJEPISKA

za srbohrvaščino, nemško, francosko ali italijansko. Dobra trgovska izobrazba, večletna praksa, znanje slovenske in nemške stenografije daje prednost. — Ponudbe z zahtevo plače na upravo „Slovenca“ pod številko 2871.

Vino **Podružnica** Vinarske zadruge „**LJUTOMERCAN**“ za ljutomerski in ormoški okraj v Ljubljani, Stara pot 9, poleg vojaške bolnice nudi svoja zjamčeno pristna ljutomerska vina po ugodnih cenah in pod solidnimi plačilnimi pogoji.

Vino **Vino**

Lep črn premog

s 4 do 5000 kalorij, franko Ormož, tona po 300 Din, **PRODAJA Slovenska premogokopna družba** z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1.

ELEKTRO motorji dymame.

Cene nizke. Zahtevajte cenik.
Vojnovič & Cie
Ljubljana — Dunajska cesta 22.

Po zaključku delničarjev od 11. maja 1924 sta se združili **Jadranska banka d. d. in Podunavsko trgovačko akcionarsko društvo, Beograd** in bodeta nadaljevali skupno delo pod novo firmo;
Jadransko-podunavska banka Beograd
popolnoma vplačani kapital znaša Din 120,000.000
BANKA SPREJEMA:
Hranilne vloge po najugodnejših pogojih; bavi se z nakupom in prodajo deviz in tujih valut; nakupom in prodajo vrednostnih papirjev; eskontira menice in izvršuje vse bančne posle najkulantneje, izvršuje komisijske blagovne posle.
Bančne filijalke se nahajajo v sledečih krajih:
BLD JELŠA METKOVIĆ
CAVTAT KORČULA PREVALJE
CELJE KOTOR SPLIT
ERCEG-NOVI KRANJ SIBENIK
ZAGREB LJUBLJANA
SARAJEVO MARIBOR DUBROVNIK
Afilirani zavodi so:
V Osijeku: **SLAVONSKA AGRARNA ŠTEDIONICA, Murska Sobotar HRANILNICA V MURSKI SOBOTI.**
Za Severno Ameriko:
FRANKS SAKSER STATE BANK, 82 Cortland Street Newyork, N. Y.
Za Čile (Južno Ameriko): **BANCO JUGOSLAVE DE CHILE** (Jugoslavenska banka v Chile), Valparaiso (Centrala), Antofogasta i Punta Arenas. Dokler se ne preseli v svojo palačo: ogel Kralja Milana in Miloša Velikog ulica, poslovnice Jadransko-Podonavske Banke, bodo začasno v Kr. Milana ul. br. 43 in Knez Mihajla ul. br. 12.

✝
Zalostnim srcem naznanjam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je moja ljubljena sestra
Marija Avsec
danes zjutraj po večtedenski mučni bolezni, po večkratnem prejemu sv. popotnice, v 54 letu starosti, mirno v Gospodu zaspala.
Prosim, molite zanjo.
Položili bomo truplo k večnemu počitku v Lescah dne 22. maja ob 9. dopoldne.
Lesce - Gotnavas, dne 20. maja 1924.
Franc Avsec, župnik,
v imenu bratov, sester in matere.

Vsemogočni je pozval k Sebi
Ivana Zurca
VELEPOSESTNIKA IN TRGOVCA
kateri je v ponedeljek, dne 19. maja ob 1. uri ponoči po dolgotrajni in mučni bolezni, v starosti 62. let, mirno preminul.
Pogreb se vrši v torek, dne 20. maja ob 2. popoldne, iz hiše žalosti, na župno pokopališče, kjer se polože zemski ostanki blagopokojnika v rodbinsko grobnico.
Semič — Belakrafina, dne 19. maja 1924.
Josip Zurc, sin. — Joško in Vida, vnuka. — Ivanica Zurc, snaha.